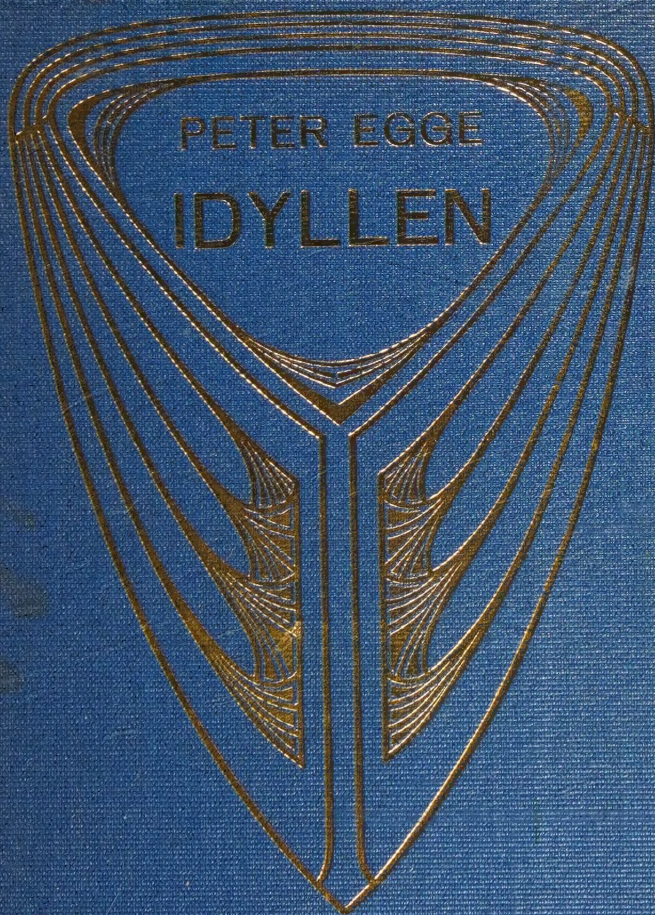

PETER EGGE
IDYLLLEN

25
7

WITHDRAWN
FROM THE
CARL B. YLVISAKER LIBRARY
Concordia College, Moorhead, MN

IDYLLEN

Digitized by the Internet Archive
in 2023

https://archive.org/details/bwb_W2-DJQ-562

PETER EGGE

IDYLLEN

ANDET OPLAG

CONCORDIA COLLEGE
LIBRARY
MOOREHEAD, MINN.

KRISTIANIA OG KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

1910

PT
8950
E4 I2

Copyright 1910
by Gyldendalske Boghandel
Nordisk Forlag

CENTRALTRYKKERIET, KRISTIANIA

FØRSTE AKT

Dr. philos. Ove Gars arbeidsstue, rummelig, men ikke dyp, lun og vakker og gammeldags. Teppe over hele gulvet. Mange bøker og noen smaa moderne malerier og noen kobberstik. Tilhøire vinduer. Mellom dem, men ute paa gulvet, staar arbeidsbordet. Længer hit en liten sofa, næsten i linje med arbeidsbordet. — Tilvenstre et bord med stoler omkring. Paa venstre væg — nærmere bakvæggen — dør til dagligstuen. — Midt paa bakvæggen et litet salongskap, som har hemper paa skufferne og en meget liten skuffe øverst. Det falder litt utenfor de andre møblers stil. Tilvenstre paa samme væg dør til forstuen.

Det er en eftermiddag like i begyndelsen av mai.

Fru Inga Gar sitter i sofaen og læser i en bok, som optar hende sterkt. — Hun er en fintbygget kvinde paa 26 aar med et sjælfuldt ansigt.

FRU INGA

(Iar boken synke).

Disse digtene! . . — aa for noen vers! . . —
boken lyver paa mig! — Dette er pinlig!
. . forfærdelig!

(Lægger langsomt boken fra sig i sofaen, mens hun stirrer paa det, hun tænker. — Om litt sier hun stilt som til en, som sitter ved siden av hende): Ove . . . kjæreste ven. Det vil gjøre dig ondt at se paa, at en anden mand

rører ved mig . . . paa den maaten . . . likesom for alles øine . . . en mand, som elsker mig. — Jeg har hat det ondt igaar og idag, kan du tro . . . siden versene kom . . . ondt; — for versene vil nok gjøre dig endnu mere ondt.

(Om litt tar hun boken og blader i den uten at lete efter noget i den. — Gjertrud, tjenestepiken, kommer ind fra forstuen. Fru Inga kvækker og gemmer boken bak sig. — Gjertrud er paa samme alder som fruene og har naturlig takt og tække. Øinene lyser av godhet og klokskap. I haanden har hun formen til en hat og desuten nogen baand og tøblomster.)

GJERTRUD.

Undskyld, frue, men nu er det kommet.

FRU INGA.

Hvad? . . . Hvad er kommet?

GJERTRUD.

Hatteformen og pynten, som De var saa snil at bestille til mig, da De var ute i formiddag.

FRU INGA.

Aa naa! — Den nye vaarhatten Deres. — Ja, kom De med det.

GJERTRUD.

Hvis det passer Dem saa. (Lægger det hele paa bordet tilvenstre.)

FRU INGA

(gaar bort og stikker den boken, hun læste i, ind i en bokpakke paa arbejdsbordet og slaar pakpapiret sammen omkring den. — Falder i tunge tanker over den).

GJERTRUD

(venter paa hende, ser paa hende).

Det har ingen hast med hatten, frue, hvis...

FRU INGA

(rives ut av sine tanker).

Nu skal vi straks begynde.

GJERTRUD.

Det er tidlig paa vaaren endnaa... saa det hadde ikke netop slikt hastverk.

FRU INGA

(tar sig sammen — smiler).

De vil være fin søndag.

GJERTRUD.

Hvis bare klærne kunde gjøre en fin saa.

FRU INGA

(stilt).

De, Gjertrud, er fin indenfor klærne og-saa. (Gjertrud ser ned.) Nu skal jeg lære Dem saa godt jeg kan. — Slaar De Dem ned hjemme engang, kan De pynte hatter for de mange smaa søstrene, De har.

GJERTRUD.

Ja, det kunde komme godt med i et fattig lærerhjem.

FRU INGA.

Jeg er ingen mester i at pynte. Men jeg har da lært det engang. (Fruen tar fat.) Kom nærmere, saa De ser.

(Syr; men om lidt falder hun i staver, og hatten synker ned i fanget.)

GJERTRUD.

Fruen er saa tankefuld idag.

FRU INGA.

Naa! (Retter sig op og syr.) Ser De? (Viser hende.)

GJERTRUD.

Ja. (Stilhet.) — De er saa nethændt frue.

FRU INGA.

Hm. — Vi sier hverandre komplimenter.

GJERTRUD.

Nei, det er saa sandt. Ikke no' skryt. Og saa er De saa . . . saa snil.

FRU INGA

(uten at se op).

De er ræd for, at jeg skal skjæmme Dem bort.

GJERTRUD.

He, he, he nei, jeg tænker paa den vesle jentungen, som faar komme op her næsten hver en dag og leke.

FRU INGA.

Portneren har ingen sol, han — Se her!
(Viser hende.) Et sting her. Og et der.

GJERTRUD.

Javel.

FRU INGA.

Tordis ja! — hun er da saa morsom og appetitlig en unge. — Hvis jeg selv engang

fik et barn, saa faldt dette med Tordis kanske bort av sig selv.

GJERTRUD

(faar en tanke).

Frue! — nei det har jeg glemt at fortælle Dem: — Igaar da jeg kom ind her, stod Tordis paa en stol borte ved skabet. (Gjertrud gaar bort til skabet midt paa bakvæggen.) Her stod hun og grov nede i den lille skuffen efter nøkkelen.

FRU INGA.

Det maa hun læres av med.

GJERTRUD

(gaar bort til fruen igjen).

Jeg fik hende ned i en fart, jeg, og ind i dagligstuen.

FRU INGA.

Hun har nok set, at jeg pleier at lægge nøkkelen i den lille skuffen.

GJERTRUD.

Javist.

FRU INGA.

Jeg skal gemme nøkkelen et andet sted. —
For mistet jeg den, var jeg i en lei knipe.
— Den nøkkelen gaar til alle skufferne i
skabet.

GJERTRUD.

Og saa maatte skabet kanske brytes op.

FRU INGA.

Nei, — det maatte vel kunne dirkes op.

GJERTRUD.

Ja, — ja, det maatte vel gaa an. Men da
vilde nok ikke doktern like sig.

FRU INGA.

Det er mit skap, Gjertrud. — Jeg vandt
det paa en utstilling, før jeg giftet mig. Men
det passet ikke i de andre stuerne. Og saa
fik det plads her i arbejdsstuen hos min
mand; for det ligner disse gamle møblene,
som han havde med fra barndomshjemmet.

GJERTRUD

(ser sig om).

Ja, det gjør vist det.

FRU INGA.

I en skuffe i det skapet har jeg mange smaa erindringer, kan De tro . . . brever og portrætter . . . og slikt noget . . . mest fra min teatertid.

GJERTRUD.

Jasaa naa.

FRU INGA.

Læg godt merke til, hvad jeg nu gjør her.
(Gjertrud strækker sig helt bort til arbeidet.) Først gjør jeg slik. Og saa (Det ringer. Klangen er fjern.)

GJERTRUD.

Det ringte. (Reiser sig.)

FRU INGA.

Saa tidlig paa eftermiddagen. — Vi er ikke hjemme. — Vær stille, saa De ikke vækker min mand. Han trænger en ordentlig søvn nu efter reisen.

(Gjertrud ut. — Fru Inga falder i tunge tanker igjen.)

Aa, den boken . . . den boken!

(Reiser sig og driver omkring.)

GJERTRUD

(fra forstuen).

Fruens mor er her.

FRU INGA

(kvækker litt).

Mor! (Vender Gjertrud ryggen for at skjule, at nyheten var meget uhehagelig. — Sunder sig et par øieblik, før hun sier)
Vil De be min mor komme hit ind.

(Gjertrud henter sysakene paa bordet og gaar ut i forstuen.)

NETTA LEIN .

(ind. En kone paa omkring de seksti. Dragten sort og høitidelig og „fin“. Hun ser litt for søtt paa datteren. — Fru Inga gaar et par skridt imot hende — litt usikker og uten at se hende i ansigtet — Netta Lein gaar helt bort til hende og rækker hende haanden).

Goddag, Inga.

FRU INGA

(ser flygtig op paa hende og er trykket).

Goddag. — — Sæt dig, mor.

NETTA LEIN

(sætter sig tilvenstre. Fru Inga blir staaende tilhøre. — Netta Lein ser sig om i stuen og mister for et par øieblik søt-
 heten i ansigtet, men faar den igjen, da hun endelig ser bort paa datteren og sier)

Aassen har du det, jenta mi?

FRU INGA

(ser under denne samtalen omtrent ikke paa hende; men der er foreløbig allikevel forsøk paa velvilje i stemmen). **Tak — godt.**

NETTA LEIN.

Aaja, det har 'n itte vanskelig for aa tru!
— Aa besteller du om dagene da?

FRU INGA.

Jeg har meget at gjøre. I huset ogsaa.
Og meget at læse. Meget at ta igjen, som
jeg skulde ha læst for mangen god dag siden.

NETTA LEIN.

Ja, du har bestandig vørre grop etter
bøker. (Ser sig om, og søtheten kommer bopt for en stund.)
I dette værelset har je aldrig vørre før.

FRU INGA.

Det er Oves arbeidsstue.

NETTA LEIN.

Har'n læst alle di bøkerne saa . . . —
Je trur, han har flere end professor Peter-
sen. — Je gjorde aldrig stor-rengjøring hos
professoren, uten at han varsla mæ om, at
je maatte itte komma bøkerne for nær.

FRU INGA.

Hvordan har saa du det?

NETTA LEIN

(søtt).

Je? (Blir pludselig alvorlig, næsten bekymret i ansigtet.)
Aa, det er itte rart.

FRU INGA.

Ikke det? — Nu har du da det, du med
nøisomhet kan leve av. Behøver ikke at
gaa omkring at arbeide længer. Er din egen
herre.

NETTA LEIN.

Ja, pengane kommer den 1ste i hver maane
di, saa sikkert som dagen er der.

FRU INGA.

Ja, — Oves sakfører pleier at være nøi-
agtig.

NETTA LEIN.

Du har en snil mand.

FRU INGA.

Det er et held, at Ove har formue; for
du maa ikke tro, at indtægtene av hans
arbeide er rare.

NETTA LEIN.

Nei du har saa sagt, hus'er je.

FRU INGA.

Hvad er det, som staar paa nu igjen da?

NETTA LEIN.

Det er det, ser du, at Ludvig itte har faat sæ noe arbeid endda.

FRU INGA.

Sørgelig. — Nu har han gaat ledig over et helt aar altsaa.

NETTA LEIN.

Ja, det blir saa længe naa.

FRU INGA.

Helt siden konfirmationen drevet omkring paa gaten.

NETTA LEIN.

Ja, stakkar, det er itte saa greit.

FRU INGA.

Men du vil jo ikke sende ham tilsjøs eller i haandverkerlære.

NETTA LEIN.

Han liker itte slikt gropt arbei, veit du.

FRU INGA.

Han er da stor og sterk.

NETTA LEIN.

Men han liker det itte likevel.

FRU INGA.

Aanei, han gjør nok ikke det.

NETTA LEIN.

Derfor vilde je naa høre med dæ, om itte du kunde snakke ved manden din, saa han kunde hjelpe 'n ind paa et kontor. —

FRU INGA.

Det staar nok ikke i Oves magt. — Jeg har vist sagt dig noget slikt før.

NETTA LEIN.

Dokter Gar er en mand, som har mye aa si.

FRU INGA.

Ikke i forretningsverdenen. Han er skribent, litteraturhistoriker, han.

NETTA LEIN

(sledsk).

Je tænker den manden har mye aa si alle steder, je.

FRU INGA.

Du tar feil, mor. — Og selv om du hadde ret . . . saa, saa kjender ikke Ove noget til Ludvig.

NETTA LEIN.

Men du kjender 'n da, du.

FRU INGA

(nøler, er trykket ved at skulle rykke ut med sin mening).

Ja, det gjor jeg nok. Men—e— jeg kan virkelig ikke anbefale ham til Ove. Han har saa'ne daarlige sider, synes jeg.

NETTA LEIN

(sledsk).

Det er da bærre barnestrekene, det, skjønner du vel.

FRU INGA.

La os haabe det, mor. Kanske upaalideligheten og ulyst til stadig arbeide kan gaa over med alderen.

NETTA LEIN.

Du kunde skryte litt av bror din for doktern, saa fik gutten en god plads paa et fint kontor. Og saa retta 'n sæ, naar 'n først kom i arbei.

FRU INGA

(litt tørt).

Nei, jeg kan ikke indlate mig paa at lyve.

NETTA LEIN.

Naar en gjorde det i god meining, og naar en hjalp en stakkars bror med det.

FRU INGA

(litt utaalmodig).

Du skulde gjøre som jeg har foreslaat, mor sende gutten tilsjøs eller til en haandverksmester.

NETTA LEIN.

Men naar 'n naa skriver saa pent da.

FRU INGA.

En vakker haandskrift faar han bruk for som sjømand eller haandverker ogsaa.

NETTA LEIN

(med vegtig alvor).

Naar en har gjort det saa godt i vær'a, som du, Inga, saa skulde en gjøre litt godt mot andre ogsaa.

FRU INGA

(tier).

NETTA LEIN.

Han er mye snillere menneske, manden din.

FRU INGA.

Det er han. — Det bedste menneske i verden.

NETTA LEIN.

Je har aldrig hørt nei i hanses mund. Je var oppe her for en fjorten da'er sia.

FRU INGA

(ser uvilkaarlig paa hende).

Var du?

NETTA LEIN.

Ja. — Du var itte heime. — Je fik straks litt paa det, han gir os visst om maan'en.

FRU INGA

(heftig).

Og det skulde du plage ham med? — Du kunde talt eller skrevet til mig.

NETTA LEIN

(som bestandig er rolig).

Han eller du, det kom vel ut paa et.

FRU INGA

(næsten oprørt).

At du kunde! — At du kunde! — Jeg har jo sagt dig, at han ikke maa forstyrres med slikt! — Og saa bak min ryg!

NETTA LEIN.

Du var itte heime, Inga. — Je trudde da, han hadde fortalt dæ d e t.

FRU INGA.

Nei; — for han visste, det vilde gjøre mig ondt, at du hadde været taktløs.

NETTA LEIN

(fornærmet).

Ingen av barna mine har det som du; men du er den einaste, som har glømt barneheimen din.

FRU INGA

(som endnu dirrer av oprøret).

Aanei, det sørger dere for, at jeg ikke gjør.

NETTA LEIN

(med uforstyrret ro og bredde).

Naa har du vorre gift . . . ja naa blir det snart et aar sia, og du har set ind om hos vors bærre tre ganger.

FRU INGA.

Jeg er aldrig saa trist som naar jeg har været hjemme hos dere. Jeg hører og ser ikke andet end beregning og kulde og spydighet og fordringer.

NETTA LEIN

(smiler).

Det er da bærre di eiga skuld, det. Aaffer lægger du al tingen saa tungt paa dæ, du, som

er saa veik som ein lam-onge og saa tynd i skindet som ei prinsesse. — Men—e—det er vel derfor, atte folk har vørre saa hjelpsomme mot dæ i de elleve aarane du har vørre ute i vær'a . . . ja og saa for det atte du er saa pen, som du er.

FRU INGA.

Jeg var ikke oftere hjemme, før jeg blev gift.

NETTA LEIN.

Aanei, det var sønd aa si. Endda du bærre var barnepike, saa var itte vi go'e nok. Og endda simplere blei vi, da du var blit butikpike. Vi blei simplere, vi, des finere du blei. Da snille folk tok dæ til sæ til hygge og nytte, saa vi dæ omtrentlig aldrig. Og værst blei det, da du kom til teatret.

FRU INGA.

Snak heller om noget andet, mor.

(Kort stilhet.)

NETTA LEIN.

Er manden din heime?

FRU INGA

(hurtig og litt usikkert)

Nei. — Nei, han gik ut straks efter mid-
dagen.

NETTA LEIN

(smiler rolig).

Jeg spurte piken, og hu sa, at doktern
sov, men atte du var aa træffe. (Med fast betrag-
Du liuger naa likevel da, Inga.

FRU INGA.

For at verge ham mot dig og dere.

NETTA LEIN

(latter).

Aa, du liuger vel litt ellers ogsaa.

FRU INGA

(oprørt).

Nei, nei, ikke for Ove.

NETTA LEIN

(som før).

Aa, du klarer dæ vel itte, uten ei lita
glose naa og da, du heller.

FRU INGA.

Slikt skulde ikke du røre ved. — Du gjorde det, du kunde, for at lære mig at lyve.

NETTA LEIN

(alvorlig).

Je har nok lært dig andre ting ogsaa, Inga. Naar du naa har kommet til slik glans og herlighet, saa skulde du hus'e paa, at di gamle mor har gjort sit, hu ogsaa.

FRU INGA.

Nei, det har du ikke.

NETTA LEIN.

Har je itte gjort mit, je ogsaa?

FRU INGA.

Nei.

NETTA LEIN

(bestandig rolig).

Naa har je hørt det med.

FRU INGA

(knuger stemmen ned og tvinger sig til beherskelse).

Hadde jeg slaat ind paa de veier i livet, som du pekte ut for mig, da hadde jeg nu været et fortapt menneske.

Se saa! — Nu har du endelig engang faat høre det. — Aa—aa, hvis Ove kjendte de svarteste ting i dit liv, han vilde ikke taale dig indenfor døren her.

NETTA LEIN

(som bestandig er rolig).

Du hus'er saa mye, du Inga, som je har glømt. — Det kan itte være riktig, synes je, aa gaa og hus'e paa alt det, som er leit og vondt. — Aassen skulde det da gaa humøret mit? . . . je, som heile mi ti' har hat en mand og dra' paa, som ingen tingen vilde bestelle og bærre drak op det vesle, han kunde berge.

FRU INGA

(puster ut).

Ja, — jeg har mangen gang syntes synd i dig; men—e—

NETTA LEIN.

Sønd i mæ! — Det er vel derfor, atte du bestandig staar med sia til mor di og ser ret fram for dæ, naar du snakker ved hender.

FRU INGA.

Du har mindre magt over mig, naar jeg ikke ser paa dig.

NETTA LEIN.

He, he, he magt over dæ! . . . jo, du har tit nok sagt, du var ræd mæ. Men det skjønner du vel er bærre noe tøis, som kommer av, at du er saa veik og skvætten.

FRU INGA.

Nu faar samtalen være forbi for idag. — Jeg vil ikke, at Ove skal træffe os sammen i den sindsstemning jeg er nu. Det staar du dig ikke paa. — Jeg kan vente ham hvert øieblik.

NETTA LEIN.

Du vil itte gjøra noe for bror din da?

FRU INGA.

Jo, — men ikke det, du ber mig om.

NETTA LEIN.

Aa vil du gjøra da?

FRU INGA.

Det faar jeg snakke med Ove om. Idag blir det ikke; for han kom hjem fra en reise for nogen timer siden.

NETTA LEIN.

Har 'n vørre borte fra byen?

FRU INGA.

Ja — i fire dage . . . paa foredragsreise.

NETTA LEIN

(reiser sig).

Saa faar jeg vel vente da.

FRU INGA.

Du skal ikke vente længe.

NETTA LEIN.

La det itte bli et fjerdingaar, som det har vørre si'a sidst. — Adjø, Inga. (Gaar mot døren.)
Du er for veik, Inga, for tynd i skindet.
(Vender sig om mot hende.) Du skræmmes saa let som en sky unghest. — Adjø.

FRU INGA

(følger hende ut og kommer langsomt ind igjen. Der gaar endnu
bølger i hende. — Hun staar en stund og ser ret frem for sig, ser
paa det, som netop er hændt).

DR. GAR

(en kraftig mand paa 38 aar, kommer langsomt fra venstre).

FRU INGA

(uten at se paa ham).

Naa, fik du sove?

DR. GAR

(driver omkring).

Ja, snarere for meget end for litet. —
Men saan er det her i ufuldkommenheten:
. . . for meget og for litet avløser hverandre.

FRU INGA

(sætter sig ved bordet tilvenstre).

DR. GAR.

Har der været nogen her?

FRU INGA

(som sitter med ryggen til ham).

Her? — Nu?

DR. GAR.

Jeg syntes, det var nogen, som gik.

FRU INGA.

Aaja! — Det var mor. — Hun gik.

DR. GAR

(smiler, fordi han forstaar, at hendes første tanke var at skjule, at hendes mor havde været her). Naa! — Hun gik. — Men hun kom vel ogsaa, — før hun gik.

(Blir var hendes forstemthet.) Saa det staar slik til med os. (Stiller sig bak hende, kjærtegner hende.) Nu vil vi være glad igjen, Inga.

FRU INGA

(stræver mot sin misstemning og gjengjælder ikke kjærtegnet, ser ikke op engang).

DR. GAR.

Jeg vet ikke bedre raad, end at du faar forsøke at glemme, at din mor har været her.

FRU INGA.

Ja, gid jeg bare kunde! — Saa slap du at se mig i daarlig humør, hvergang hun har været her.

DR. GAR.

Aa, det gaar saa sjelden paa, kjære ven.

FRU INGA.

Gid, jeg kunde glemme dem alle sammen derhjemme!

DR. GAR

(driver).

For mig er det noget næsten oprørende at høre slike ord. Noget unaturlig, — endda jeg mangen gang har truffet folk, som betragtet sine forældre som sine fødte fiender.

FRU INGA.

Du har andre erfaringer, du Ove, end vi andre.

DR. GAR.

Den forklaring strækker ikke rigtig til. Dypt inde i mig er der en stemme, som sier: — Du skal hædre din far og mor, tiltrods for deres store skrøpelighet, tiltrods for alt, de kan ha forbrutt mot dig, ja, selv om de ligger i sølen. — Og den stemmen er noget andet og mere end en kristelig reminiscens.

FRU INGA.

Den stemmen lever kanske inde i mig ogsaa. Men—e— der er saa mange andre stemmer, Ove . . .

DR. GAR.

. . . som døver den. — Ja, men det er bare foreløbig. — Dig vil livet engang føre saa langt, at du kommer ind i stilheten. Du vil faa høre de stemmerne, som toner dypest og tungest i dig. Da vil ikke bare din forstand, men ogsaa din følelse se anderledes paa din barndom og første ungdom.

FRU INGA.

Det vil nok ta rummelig tid med mig, Ove. — Du har vist for smaa tanker om alt det, jeg har at overvinde, du.

DR. GAR

(tier).

FRU INGA.

At elske og hædre far og mor har vist for dig været likesaa selvfølgelig som at spise og sove.

DR. GAR.

Ja, det har det.

FRU INGA.

Jeg husker saa godt den dagen det gik op for mig, hvor glad du er i din mor . . . hvor stolt du er av hende . . . da forstod jeg først, hvor stor avstanden er mellem dig og mig, Ove. — Bare det, at du maa besøke hende hver dag. — Og har du selv ikke tid, saa ber du mig gaa.

(Hun sukker langt. — Det blir stilt et par øieblik.)

DR. GAR.

Kjære Inga, naar du nu ikke elsker din mor, saa skjønner jeg ikke rigtig, hvorfor du tar det saa tungt, at hun kommer her og plager dig. Det er da bare saan én gang hver anden eller tredje maaned.

FRU INGA.

Nei, det skjønner ikke du, Ove.

Tænk dig en mand, som har været truffet av lynet. Og er kommet fra det med livet. Hvordan tror du, han føler sig, naar det be-

gynder at knurre oppe i skyene? — Eller
tænk dig, om det var et ungt, uskyldig og
uvidende barn! -- Det kan skræmmes slik,
at det aldrig faar forligheten igjen herinde
(Banker sig paa brystet.)

Mor farer stilt frem; men hun er allikevel
det tordenveiret, jeg er ræd.

DR. GAR

(tier. — Han sætter sig langsomt og i tanker ned hos hende).

FRU INGA.

Naar jeg har hat et sammenstøt med mor,
da . . . da har jeg likesom hat et stort neder-
lag. (Sier dæmpet og i stor ømhet) Jeg vilde ønske,
at dengang jeg vaagnet første morgen her i
huset, at det hadde været med en . . . en
nyfødt hukommelse . . . at jeg da bare husket
dig . . . vort, Ove . . . bare husket fra dagen
forut.

DR. GAR.

Kjæreste Inga, i et slikt ønske er der
flugt og feighet. Naar du engang blir et
frit og sterkt menneske, vil du ikke flygte
fra fortiden. -- Flugt og feighet var der ogsaa

i den usandheten du vilde si mig for et øieblik siden, da jeg kom ind her . . . ja, la gaa, at den var av en uskyldig karakter . . . som de to forrige usandhetene du har sagt mig . . .

FRU INGA.

Aa, men Ove! . . .

DR. GAR.

Jajaja . . . min latterlige skinsyke hadde stor skyld den ene gang . . . og den anden gang vilde du verge mig mot en bekymring; — men allikevel! . . .

FRU INGA

(avbryter ham, men slaar øinene ned).

Nu pinte det mig, at du skulde plages med mor igjen. — Det var jo saa dumt at forsøke at skjule det; for jeg kunde allikevel ikke skjule det daarlige humøret, hun hadde sat mig i.

DR. GAR

(mildt).

Det var dumt av en anden grund ogsaa, Inga.

FRU INGA

(vil hindre fortsættelse av samtalen og sier henkastet).

Ja selvfølgelig, Ove; men jeg vilde spare dig igjen — slik som de to forrige gangene.

DR. GAR.

Du vilde vel spare dig selv ogsaa.

FRU INGA

(nedslaat).

Du har vist ret. (Litt utaalmodig) Ja, det er saa vanskelig at forklare . . . men naar noget ubehagelig vil træffe dig saa . . .

DR. GAR.

Eller træffe dig.

FRU INGA.

Ja, det ogsaa . . . saa kan usandheten springe fra munden . . . ja aldeles uten overlæg . . . akkurat saa uvilkaarlig som . . . som jeg kommer til at fryse, naar jeg sitter i træk f. eks.

DR. GAR.

Saa—aa.

FRU INGA.

Ja . . . eller — e — som et suk kan
nndslippe en, naar en sitter i egne tanker.
Hvis jeg hadde faat tænke mig om . . .
hvis jeg hadde tænkt over, hvad jeg skulde
si, saa hadde jeg ikke magtet at snakke
usandt — ikke for dig . . . ikke for
dig, Ove.

DR. GAR.

Disse smaa usandheter viser, at ikke en-
gang i forholdet til mig er du fri og sikker.
Og det har gjort mig litt ondt.

FRU INGA.

Det er bare det, at jeg i øieblikket har
været likesom hjælpeløs overfor disse smaa
usandhetene — ja næsten likesom du over-
for skinsyken din: — Du vet, at jeg elsker
dig og er dig tro. Og allikevel river smer-
ten i dig, naar du ser, at en anden mand
. . . ja bare er optat av mig . . . eller jeg
av ham. (Faar en tanke.) . . . Du! . . . ja jeg
maa si det, saa du kan ta dig ivare: —
jeg saa i selskapet hos Lunds, at der var

dem, som smilte av dig . . . av din skin-syke.

DR. GAR.

Du var saa glad den kvelden. — Ingen glæde er saa skjøn som din, Inga. Og saa stille og festlig da! — Den kveld maatte da alle kunne se paa dig, at du er født i et palads.

FRU INGA.

I et palads?

DR. GAR.

Javist.

FRU INGA.

Hum. — Det maa være svært længe siden; for jeg har glemt det.

DR. GAR.

Husker du ikke, at du blev stjålet og lagt i en kurv, hvor du sovnet?

FRU INGA.

Jo, naar du sier det, saa synes jeg like-som huske noget slikt.

DR. GAR.

Jeg blir nok nødt til at ruske op i din hukommelse. — Du vaagnet og saa dig om i en fattig stue i en fattig forstad. — Da du var blit stor pike, begav du dig ut i verden for at finde dit første, dit egentlige, dit rigtige hjem igjen.

FRU INGA

(slaa om. Hun sier i et suk).

Gjør ikke allesammen det, Ove? -- Eller er det bare jeg, som er slik?

DR. GAR.

La os haabe, at ret mange gjør det, — alle de, som blev stjaalet ut av vuggen og maatte leve sin barndom i et hjem, som ikke var deres egentlige, deres rigtige hjem.

(Kort stilhet.)

Men det var din hukommelse, jeg skulde ruske op i!

FRU INGA.

Ja, gjør det!

DR. GAR.

Ja, for du vil gjerne væk fra fortiden.

Du banket paa baade hos Per og Paal. Og de slap dig ind allesammen; for de kunde saa godt like dig. Og de var snille mot dig. Somme mandfolk var altfor snille, saa du maatte flygte.

FRU INGA.

Somme ja.

DR. GAR.

Det husker du altsaa!

FRU INGA.

Ja, det husker jeg.

DR. GAR.

Der var ogsaa en dame, som vilde lære dig fransk og høiere moral. — Men ingen steder fandt du dit egentlige, dit rigtige hjem. Saa gik du saa langt, saa langt og længer end langt og kom til et stort hus, hvor der var stor stas. Du saa konger og dronninger og prinser og ædle riddere. Og du saa mange mennesker, som lo og graat og klap-pet i hænderne av glæde over at se dem. Og det samme gjorde du ogsaa. — Her

maa det være, tænkte du, her mellem disse skønne og ædle er mit egentlige, mit rigtige hjem. Du fik naadigst lov til at være med og fik fine klær med sølv og guld paa. — Men menneskene, de hverken lo eller graat eller klappet i hænderne, da de fik se dig; for de saa straks, at du hørte ikke hjemme her. Der var dem, som pekte fingre av dig og sa: „Hvad vil hun her?“ Og da graat du bitre taarer.

FRU INGA.

Det var da ikke saa underlig. Jeg tvilte jo selv paa, at det var mit egentlige, mit rigtige hjem.

DR. GAR.

Det husker du ogsaa! — Men saa traf du en dag en mand, en halvgammel, kjedsommelig fyr, rigtig en fæl en at se til.

FRU INGA

(med alvorlig ansigt).

Det var han. Men jeg har set dem værre.

DR. GAR.

Men du opdaget, at han var bedre, end han saa ut til . . .

FRU INGA

(som før).

. . . Hum . . . overdrivelse . . .

DR. GAR.

. . . Det hænder nemlig. Og da tænkte du: „Han dér kan være bra at ha med som følge paa veien. Kanske han er en forklædt prins. Saa galt har en hørt før. Kanske han morgenen efter brylluppet kaster forklædningen. Og saa har jeg min prins!“ — Men dér blev du ordentlig lurt; for han var og er den samme som den dag han fridde. — Sammen med ham begav du dig ut paa vandring igjen for at finde dit egentlige, dit rigtige hjem. Og holder du frem i den retning du gaar, saa finder du nok din barndoms palads engang.

(Det ringer)

Hvem er det?

FRU INGA.

Det spør du bestandig om, naar det ringer.

DR. GAR.

Jasaa?

FRU INGA.

Har du ikke merket det selv?

DR. GAR.

Nei. — (Ser paa uret.) Om en stund faar jeg nok bort og hilse paa mor.

FRU INGA.

Skal vi ikke heller gaa en tur nu? — Og saa hilser du paa din mor efter aftensbordet.

DR. GAR.

Det kan jeg godt.

GJERTRUD

(ind fra forstuen).

Arkivar Løding.

DR. GAR

(til Gjertrud).

Værs'god! Det var da morsomt!

(Følger efter Gjertrud ut i forstuen.)

FRU INGA

(gaar ind i dagligstuen).

ARKIVAR LØDING

(endnu i førstuen).

Goddag, Ove.

DR. GAR.

Goddag, Sigurd.

(De kommer ind. — Arkivar Løding er paa samme alder som dr. Gar. Hans høire skulder er paa tagelig høiere end den andre. Og hans venstre arm er lam.)

LØDING.

Du har været ute paa foredragsreise, ser jeg av avisene.

DR. GAR.

Ja, i fire dage.

Du er blitt en saare sjelden fugl, Sigurd. Ikke sat din fot her, siden jeg giftet mig.

LØDING.

Den egteskapelige atmosfære er ikke noget for mig. — Allermindst den legitime.

DR. GAR.

Er det virkelig bare av den grund, du sier nei tak til mine indbydelser

LØDING.

Det vét du. — Jeg har bestandig været dig en ærlig ven, Ove.

DR. GAR.

Kjære, det vet jeg jo.

LØDING.

Jeg er en av de sidste i vor nedgangstid, som endnu holder venskapet høit i agt og ære. — Jeg har bare én ven. Og det er dig. — Mit følelsesliv strækker ikke til for flere.

DR. GAR.

Sit ned. — Vil du ikke nyte noget?

LØDING

(sætter sig ved bordet tilvenstre).

Det er jo eftermiddag. — Tak, five-o'clock-whisky.

DR. GAR

(trykker paa knappen).

LØDING.

Jeg kom kanske litt ubeleilig.

DR. GAR.

Paa denne tid av dagen? — Nei.

LØDING.

Du er netop kommet fra reise. Og da vil din kone kanskje ha dig alene.

DR. GAR.

Denne gang er du litt for skrupuløs.

(Gjertrud ind.)

Whisky og soda!

(Gjertrud ut.)

LØDING

(etter en kort stilhet).

Ja, for idyllen varer vel endnu?

DR. GAR.

Ja, endnu varer den.

LØDING.

Idyller er seiglivet. — Somme ganger.

DR. GAR.

Du er fremdeles ikke villig til at dele din ven med hans kone?

LØDING.

Ikke saa længe idyllen varer. — Naar den er forbi, har du mig som for et aar siden.

DR. GAR.

Der er da næsten fornuftige mandfolk, som ikke har noget imot at komme her, fordi om jeg er forelsket i min kone.

LØDING.

Men ingen av dem er din ven. — Jeg nøier mig ikke med mindre end en stor brorpart av dig. — Resten maa din kone gjerne faa.

DR. GAR.

Det kan vare længe.

LØDING.

Jeg kan vente.

En forelsket ven er en upaalidelig ven. Et forelsket mandfolk har ophørt at være ven av nogen. — Jeg er sikker paa, at du aldrig har forraadt mig før.

DR. GAR

(i mild forundring).

Før? — Jeg? — Jeg vet aldrig, jeg har forraadt dig?

LØDING.

Til din elskede kone har du utlevert mig med hud og haar.

DR. GAR

(smiler, vrir sig litt).

LØDING.

Naar din kone spør, hvorfor jeg ikke mottar dine indbydelser, saa svarer du: — Stakkars, Sigurd Løding, vi faar bære over med ham. Det er en bitter fyr. Han ser vrangt og skakt paa alt. — Hans høire skulder er skjæv. Hans venstre arm lam. Hans kone løp bort med en anden mand. Han hadde bare én arm at holde hende fast med. — Han hygger sig med ensomhet og whisky og . . . og soda. — — Svarer du kanske ikke din kone slik omtrent?

DR. GAR.

Jo—o.

LØDING.

Vilde du tale slik om mig til et andet menneske?

DR. GAR.

Nei.

LØDING.

Der er den store forskjel paa os to, at du endnu aldrig er kommet igjennem en dyp kjærlighet. Du stikker midt i den, mens jeg har min bak mig. — Kjærligheten, ser du, er den sidste og sværeste barnesygdom, som en mand skal igjennem for at bli et hærdet mandfolk, — et i dypeste forstand ædruelig mandfolk.

(Ser sig flygtig omkring.) Undskyld, men jeg syntes du bød mig whisky og soda.

DR. GAR.

Det er rekvirert. — Dér er det!

GJERTRUD

(Ind med en flaske whisky, en sifon og et par glas, som hun sætter paa bordet). Værs'god! (Gaar ut.)

LØDING.

Undskyld, jeg la ikke merke til at du rekvirerte . . . (Herrerne laver pjolter.) Jeg er blit litt tørst av den lange veien. — At ikke du, som er velhaver, holder telefon. Saa slap man at resikere at gaa forgjæves hit ut.

DR. GAR.

Du vet, jeg avskyr telefon.

LØDING.

Jeg ogsaa. — Og en saa optat mand som du bryr dig ikke om altfor livlig forbindelse med omverdenen.

DR. GAR.

Skaal!

LØDING.

Skaal, kjære Ove! (Drikker.) Deilig at se dig. (Betragter ham næsten oprømt.) Hvor du er ufordærvet der du sitter!

DR. GAR.

Jeg er jo endnu ikke kommet igjennem den sidste barnesygdom.

LØDING

(overhører).

Hvor du er sund og sterk! . . . rik paa kraftige følelser, paa skjønhetsglæde og idé-begeistring og talent og illusioner! — Og saa uhelbredelig optimist! . . . har mistet illusioner bare ved avskalling. Aldrig ved store, smertelige oplevelser. Aldrig ranglet for alvor. — Hvor du er rund og frodig, kjære Ove!

DR. GAR.

Og hvor du er skarp, kjære Sigurd.

LØDING

(tørt).

Skaal!

DR. GAR.

Skaal!

LØDING.

Jeg følger dig paa afstand med frygt og bæven. Kommer du vel og vakkert gjennom denne krise, blir du endnu mere værdifuld som ven. Motsætningene mellem os blir ikke saa dype længer. — — Men det har

været et trist aar, Ove. Min pjolter blir stadig dunklere. (Tar sit glas og sætter det ind til dr. Gars.) Kan du se? — Din pjolter er nærmest humbug. (Sukker et langt jajajajaja-ja-a.) En mand har godt av at være gift. — Naar det b-a-r-e ikke varer for længe. — Ove, gjør ikke din gamle ven den sorg at gaa hen og bli en lykkelig egtemand. — Av alle flaue mandfolk er den lykkelige egtemand den flaueste. — Den lykkelige hustru sliper ham jevn og god og sløv og rund. Hun kjæler og dækker det aandelige vovemod ut av ham.

DR. GAR.

Du skulde ikke være kommet hit ut for at undersøke om det, du kalder „idyllen“, endnu varer?

LØDING.

Jo netop! — Skaal! (De drikker. — Løding faar et indfald.) Du! — Igaar og idag har jeg hat rike dage. — Jeg har læst Rolf Ringves nye digtsamling.

DR. GAR.

Jeg har vist ogsaa mottat den. (Ser flygtig i

retning av skrivebordet.) Der ligger en ny bokpakke, ser eg.

LØDING.

Den kom iforgaars morges. — Aldrig har nogen erotisk lyrik gjort et saa voldsomt indtryk paa mig.

DR. GAR.

Nei, hvad sier du!

LØDING.

Du har noget at glæde dig til. — Hans følelsesstyrke har sprængt ut av sprogets fjeld et nyt materiale. Hvert digt er et eienommeligg tempel for skjønhetens og lidelsens religion.

DR. GAR

(reiser sig).

Det var det glædeligste, du kunde fortælle mig.

(Han driver omkring, mens hans ord flyter paa en tilbaketrængt bevægelse.) Ikke bare fordi han er et betydelig talent, som nu altsaa utfolder sig. Men—e — ogsaa av andre ... av rent privatpersonlige grunde.

LØDING.

Saa?

DR. GAR.

Jeg under ham som menneske en slik oplevelse, glæder mig over den lykkefølelse, som han nu for en tid maa fyldes med. (Dæmpet.) Jeg har jo mot min vilje gjort den mand stor sorg, vet du. (Smertelig.) Men jeg kunde ikke handle anderledes, end jeg gjorde, Sigurd.

LØDING.

Nei, nei, det tror jeg.

DR. GAR.

Men Inga kunde heller ikke handle anderledes.

(Der blir stilhet, eftersom Løding ikke sier noget.)

Du og jeg, vi har aldrig talt om denne litt pinlige sak. Du har jo holdt dig borte fra os. — Av hensyn til min kone vilde jeg gjerne, du skulde kjende litt mere til den end det, sladderer kan ha fortalt dig, — — hvis jeg da faar lov.

LØDING.

Værs'god. (Kort stilhet.)

DR. GAR.

Jo, ser du, — i to aar var Rolf Ringve Ingas tilbeder og beskytter. I to aar hentet han sig bare nederlag hos hende — til hun endelig indvilget i at bli hans kone. De var forlovet i en fem, seks uker . . . ja, du kom jo engang sammen med dem i selskap hos mig i den tid . . . den ulykkeligste, siden hun blev voksent menneske, sier hun; for hun elsket ham ikke, følte hun gjorde uret baade mot ham og sig selv ved at la dette vedvare. Man maa kjende Inga, vite, hvor ængstelig og skræmt, hvor fin og hensynsfuld og varm hun er for at forstaa, hvordan hun kunde komme op i slikt noget og holde det gaaende. Og man maa ogsaa kjende Ringves voldsomme temperament. Det gjør jo du — bedre end jeg. Hun var likefrem rød ham. — Saa maatte han gjøre den reisen over til sine forældre, som bodde i Paris den gang. Og da fik hun mod til at skrive sandheten til ham saa skaansomt som mulig og med bøn om tilgivelse for den sorg, hun nu maatte gjøre ham.

LØDING.

Var det du, som gav hende det mod?

DR. GAR.

Ja netop! — Det var klart for mig, at hun var ulykkelig i sin forlovelse. En nat jeg fulgte hende hjem fra et selskap, sa jeg hende, hvor inderlig kjær hun var mig. Hun fik en graatparoxysme. Jeg har aldrig set nogen saa ulykkelig. Og . . . ja . . . resten fulgte av sig selv. — Ringve kom med iltogsfart tilbake til byen. Men da var hun forsvundet, løst fra sin kontrakt med teatret. Ikke et menneske kunde fortælle ham, hvor hun var. Han létte efter hende i otte dage. Men jeg saa ikke noget til ham, hørte bare om hans vilde rangel, inden han forlot byen.

(Driver taus en stund.)

Sigurd, hverken hun eller jeg kunde handle anderledes, end vi gjorde. (Stemmen blir lavere og mørkere.) Og allikevel kan jeg aldrig høre Rolf Ringves navn eller se ham, uten at jeg kjen-der et stik i brystet som av en ond sam-

vittighet. — Det er frygtelig at gripe ind i et andet menneskes liv paa den maaten.

(Der blir stilt.)

LØDING

(reiser sig og nærmer sig vinduet).

Det er selvsagt denne oplevelse, som er tyngden i hans nye digtsamling.

DR. GAR.

Det er det vel. — Nu har han forhaabentlig skrevet sorgen væk.

LØDING.

Det har han forhaabentlig.

(Ser ut gjennem vinduet.)

Redaktør Udvold stiler hit.

DR. GAR.

Hvad vil han?

Forleden dag kom jeg til at saare ham dypt. Men han skjulte saaret saa godt han kunde.

LØDING.

Men gjemt er ikke glemt hos den mand.

DR. GAR.

Nei, ialfald ikke før han har faat en liten hevn.

LØDING.

Hvad var forresten det for et saar?

DR. GAR.

Jeg rørte ved hans ulykkelige tilbøielighed for at skrive om litteratur.

LØDING.

Au!

DR. GAR.

Hans dumheter havde irritert mig. Og jeg sa ham saa skaansomt som mulig, at han bare skadet sig selv i det almindelige omdømme ved at gi efter for sin svakhet. „Hold dig til din politik, hvor du er udmerket,“ sa jeg. (Det ringer.) Hvem er det? — Naaja, det er sandt: — Udvold.

LØDING.

Da gaar jeg.

DR. GAR.

Nei, gjør ikke det; men ta ham med dig, naar du gaar. (Kort stilhet.)

GJERTRUD

(ind fra forstuen).

Redaktør Udvold.

DR. GAR.

Værs'god! (Gjertrud ut.)

REDAKTØR UDVOLD

(kommer ind. Han er en velklædt mand paa 40 aar. Han ser meget godt ut. Da han faar øie paa de to herrer, ler han rolig og bredt og barnslig glad). Godd-a-g! *Tres faciunt collegium!* — Herrerne er ved mavedraaperne! — I min ungdom tok vi de draaperne til frokosten.

LØDING.

Det er vel derfor, at du ikke liker dem nu.

UDVOLD.

Netop! — Jeg gjorde fra mig i en fei, jeg, ha, ha, ha, ha. — Praktisk mand, ser du. — Jeg sier, som budeia hjemme paa gaarden sa: „Det er det samme, naar kua har faat bøtta,“ sa a, ha, ha, ha, ha. (Pludselig alvorlig.) Idag har jeg hat en oplevelse.

LØDING.

Det har du jo hver dag, Udvold, efter hvad du selv fortæller.

UDVOLD.

Naar man er redaktør . . .

LØDING.

. . . for et ledende blad.

UDVOLD.

Ja netop, din skurk! — Rare er mange av dem, som kommer op til mig midt paa dagen; men jagu er de rarere, de, som i nattens mulm og mørke søger mig privat.

(Ler stilt og ryster paa hodet i erindringen om alle de snurrige mennesker og merkelige ting han lærer at kjende.)

Men-e-jeg tar godt imot alle, jeg, baade venner og fiender. — Det er naa engang det store ved mig, at mit humør sjelden eller aldrig svigter mig. — — Om du eide det, Løding!

LØDING.

Uhyggelig at tænke paa!

UDVOLD.

Da behøvde du ingen mavedraaper, far, ha, ha, ha, ha. (Om litt sier han alvorlig og med vekt.)
 Hvad sier dere saa, mine herrer? (Ingen svarer.)
 Naa? (Ser fra den ene til den andre.) Jeg mener . . .
 om Rolf Ringves digte.

LØDING.

Hvad er der i veien med dem?

UDVOLD.

Ingen ting i veien, far. Det er netop en av fordelene ved dem.

LØDING.

Har du læst dem?

UDVOLD.

Ja, jeg ja? — Jeg skiller mig ut fra mine kolleger netop deri, at jeg læser, hvad vor bedste ungdom skriver. — Begeistringen i visse kredser er stor, og jeg vil gjerne gjøre litt ekstra for boka. — Derfor er jeg kommet hit for at spørre dig, Far, om du vil skrive en indgaaende, en rigtig vegtig artikel om disse digtene.

DR. GAR.

Det vil jeg. Og jeg er dig taknemmelig for opfordringen.

UDVOLD.

Bravo!

DR. GAR.

Jeg har rigtignok ikke læst boken, eftersom jeg har været bortreist; men Løding tar aldrig feil, naar det gjælder digte.

UDVOLD

(til Løding).

Saa du har læst dem! — Ja, hvad sa jeg dengang . . . ja, for ca. ti aar siden, da Ringve kom med sit første digt til mig? — Den mand tror jeg paa, sa jeg. — Pas dere paa, mine herrer, sa jeg.

LØDING.

Det kan jeg ikke huske.

UDVOLD.

Men det gjør jeg; for jeg har — Gudskelov — ikke bare tæft, men ogsaa en sjelden hukommelse. — Og siden har han mere end én gang kommet i min avis, som dere

vet. (Med diskretion og et svakt stænk av rørelse.) Og jeg tør nok si, at jeg har været snil mot 'n. Det har jeg. Meget snil mot 'n. Baade paa den ene og andre maaten. — Igaar aftes var han hjemme hos mig. Og vi hadde det saa hyggelig. — Vi drak dus.

LØDING.

Det synes jeg var litt frækt av ham.

UDVOLD.

Frækt? — Naar jeg foreslog det?

LØDING.

Aa naa! — Jeg trodde, det omvendte var tilfælde.

UDVOLD.

Er du gal? — Han er tredve, og jeg førti. — Forresten var jeg ikke blit støtt, om han hadde foreslaat dus. — Det er jo en mand, som . . . vi alle kan være bekjendt av. Han har jo sine ting iorden . . . baade socialt og . . . og han lever jo skikkelig . . . naa igjen. (Med bekymret ansigt og stemme.) Det var jo engang . . . for et aars tid siden . . . naaja . . . Herregud . . . la det være glemt.

LØDING.

Du fik dig altsaa en ny bror igaar, Udvold.

UDVOLD

(glad.)

Ja, du kan saa si, Løding.

LØDING.

Hvor mange har du nu paa en slump?

UDVOLD.

Neimæn om jeg vet, du.

LØDING.

Men det er da en god del av alle virkelig betydelige mænd herhjemme . . .

UDVOLD.

. . . som min virksomhet har ført mig sammen med ja . . .

LØDING.

Ja.

UDVOLD.

. . . og som er yngre end jeg. (Fuld av beundring og glæde.) Mine venner er talrike som kul-

syreblærerne i en pjolter, ha, ha, ha, ha.
 (Alvorlig.) Saken er, at enten maa jeg arbeide
 eller se folk omkring mig. Jeg kan ikke
 trives uten folk omkring mig. — Desuten . . .
 en mand skal ikke stille sig venneløs i livet.
 Det lønner sig ikke. (Til dr. GAR.) Saa faar vi
 artikelen saa tidlig som mulig da, Gar. Det
 gjælder om, at ingen kommer foran os. Det
 vil si: — ingen betydelig pen da! (Faar en
 tanke.) Saa var det den recepten, vi talte om
 sidst.

DR. GAR.

Undskyld, det har jeg rent glemt. Jeg
 lovte jo at sende dig den. (Gaar mot daglig-
 stuedøren.) Nu skal du straks faa den. Jeg har
 den inde i soveværelset. (Ut.)

LØDING

(sænker stemmen.)

Hvorfor opfordrer du Gar til at anmelde
 den boken?

UDVOLD

(sænker ogsaa stemmen.)

Hvorfor? — Fordi jeg tror, at han gjør
 det bedst.

LØDING.

Av ingen anden grund?

UDVOLD.

Nei.

LØDING.

Nu er du ondartet mot Gar.

UDVOLD

(med harme).

Jeg? — Jeg?

LØDING

(uten at hæve stemmen).

Din adfærd er uhørt. — Du maa da vite, at fruén er den elskede kvinde i disse digtene.

UDVOLD.

Det vet ikke jeg det allerringeste om. Og ønsker ikke at vite noget om det heller.

LØDING.

Snak! — Du vet da, at hun var Ringves forlovede, dengang Gar . . .

UDVOLD.

Det vet jeg naturligvis . . . Og efterat hun et par aar hadde været Ringves elskerinde, — sa en liten djævel idag.

LØDING.

Se der! — Du kjender sladderen og allikevel! — Men sladderen og du tar feil, Udvold.

UDVOLD

(strengt).

Jeg! — Det var ikke jeg, som sa det.

LØDING.

Nei. — Og du trodde det selvfølgelig heller ikke!

UDVOLD

(voldsomt indignert).

Er du gælen, mand? — Da hadde jeg naturligvis ikke kommet hit og bedt 'n anmelde boka.

LØDING.

Det var en regelret borgerlig forlovelse, som varte fem, seks uker.

UDVOLD.

Ja netop, det sa jeg ogsaa!

LØDING

(ser et øieblik overrasket og vantro paa ham).

UDVOLD.

Jeg forsikrer dig. Men han svarte: — Den offentlige forbindelse var jo kort; men forbindelse havde været et par aar, før den blev offentlig, — — sa han.

LØDING.

Jeg har min viden fra sikreste kilde. — Og du kan være viss paa, at Ove Gar vil ta saken overlegent. — Men anmelde digtene gjør han neppe.

UDVOLD.

Hvad er det for en sikker kilde?

LØDING

(tier en stund).

En nat kort tid efter bruddet sat Ringve og jeg alene sammen oppe hos mig. Den mand gaar ikke med hjertet utenpaa krop-

pen. Men saa dybt er nu engang hans tilidsforhold til mig, og saa forlatt og elendig var han den nat, at han betrodde mig det hele. — Ikke noget dyptfølende menneske orker i en slik stund andet end det, som for ham staar som sandhet. — Selv følte jeg mig som en lysstraale, som skar tvers igjennem en rik menneskesjæl. — Kilden er sikker nok, Udvold.

UDVOLD.

Jaja. — Ingen under vor kjære fælles ven, Gar, mere huslig lykke end jeg.

LØDING.

Javist. — Og saa under du dit publikum den pikante fornøielse at se disse digte anmeldt av egtemanden.

UDVOLD

(kjæmper et øieblik mot latteren).

Nei, vet du hvad! Nu blir du for grov. — Han er da løst knyttet til bladet. Jeg vilde selvfølgelig ikke forbigaa ham, naar

der skulde gjøres noget ekstraordinært for boka.

LØDING.

Javist. Derfor gjør du dig erende hit ut for at se, hvordan han ser ut i ansigtet, efterat han har læst digtene.

UDVOLD

(er endnu ikke helt fri latteren, men blir kvit den, inden han er færdig med replikken).

Nei hør. Nu skal du holde op. — Ellers blir jeg alvorlig sint.

LØDING.

Paa bunden av dit hjerte liker du nok ikke Gar.

UDVOLD.

Jeg? Og Gar? — Han er en av mine bedste venner. — Du er mistænksom, kjære Løding. Og det er ufint av dig. — Gar har sine feil; men jeg sætter stor pris paa 'n lel.

LØDING.

Saa.

UDVOLD.

Han tror for eksempel, at det bare er han som forstaar sig paa litteratur.

LØDING.

Det har jeg ikke merket.

UDVOLD.

Men—e— . . . vi forstaar os naa litt paa litteratur, vi andre ogsaa da.

DR. GAR

(ind med recepten i en konvolut).

Bruk den nu med maate.

UDVOLD.

Vær du tryg.

LØDING.

Skal vi slaa følge?

UDVOLD.

Javel. (Der blir sagt farvel. Løding og Udvold gaar.
Og dr. Gar følger dem ut i forstuen.)

FRU INGA

(ind fra dagligstuen).

DR. GAR
(fra forstuen).

Du kom ikke ind?

FRU INGA.

Nei. — Arkivar Løding liker mig ikke.

DR. GAR.

Han har ikke andet imot dig end det, at du er kvinde.

FRU INGA.

Han kunde jo saa'n flygtig ha sagt, at han vilde hilse paa mig. Bare for at glæde dig, mener jeg . . . han, som er din bedste ven og aldrig kommer her mere.

DR. GAR.

Det kunde han.

FRU INGA.

Det vilde du gjort i et slikt tilfælde.

DR. GAR
(tier).

FRU INGA.

Kanske spurte han ikke engang om, hvordan det stod til med din kone?

DR. GAR.

Vi kan ikke alle være like omtænksomme kjære Inga.

FRU INGA.

Ikke like hensynsfulde. — Nei.

DR. GAR

(mildt).

Du føler dig da ikke saaret av slikt noget?

FRU INGA.

Han saarer min mand — for min skyld.
Har dere været saa vidt forskjellig bestandig?

DR. GAR.

Nei. — Men vi har været venner bestandig. — Oprindelig var han den mest hensynsfulde av os to.

FRU INGA.

Og redaktøren! — Hvad sa han?

DR. GAR.

Han talte mest om sig selv.

FRU INGA.

Han hilser saa sursøtt paa mig paa gaten.

DR. GAR.

Han tror, det er din skyld, at jeg lykkelig har undgaat to indbydelser fra ham, siden jeg blev gift.

FRU INGA.

Men det er det da ikke!

DR. GAR.

Nei, men én aarsak maa der være, og du er like for haanden. — Forresten er det igrunden din skyld. Du kan ikke utstaa ham, har jeg merket. Og naar nu jeg heller ikke længes efter ham . . .

FRU INGA.

Skal vi gaa den turen, vi talte om?

DR. GAR.

Ja, la os det. — Saa tar jeg en trip ned til mor efter aftensbordet. (Faar en tanke.) Det er

sandt: — Rolf Ringves digte! (Gaar mot skrivebørdet.) Har du læst dem?

FRU INGA

(forvirret).

Jeg? — Nei.

DR. GAR.

Naar du hadde aapnet pakken, tænkte jeg . . . (leter efter boken.) Her er den. (Ser paa omslag og tryk.) Solid utstyr. (Blader i den. — Ser pludselig i retning av hende.) Men den er skaaret op. — Og et blad er krøllet. — Se her, skal du se. — Du har altsaa læst den, Inga?

FRU INGA.

Jeg har—e— tittet i den . . . (Bestemt). Ja, Ove, jeg har læst den.

(Stilhet. — Hun gaar mot ham med nedslagne øine og fremstrakt haand. Men han vender sig halvt fra hende).

DR. GAR

(med en ny fart i ordene).

Det er ikke mer end én time siden sidst.

FRU INGA

(flere skridt fra ham).

Jeg sa det ikke med overlæg, Ove, —

ikke denne gang heller. — Det skjønner du vel, eftersom jeg hadde skaaret boken op. — Jeg var ikke forberedt paa, at du vilde spørre, om jeg hadde læst den.

DR. GAR.

Men hvorfor kom du da med den utflugten?

FRU INGA.

Jeg var kjed og litt ræd.

DR. GAR.

Hvad var du ræd? — Snak ut!

FRU INGA

(ufri).

Somme ganger er det vist mig, som han . . . ja som er den kvinden . . . (Tier.)

DR. GAR.

. . . som digtene er skrevet til eller om?

FRU INGA.

Ja.

DR. GAR.

Det er naturlig nok. — Men endnu forstaar jeg ikke utflugten.

FRU INGA.

Somme av digtene er saa voldsomme og
— og intime ogsaa.

DR. GAR.

Men—e naar du nu aldrig har elsket
denne mand!

FRU INGA.

Folk . . . ja, jeg mener folk, som kjender
os . . . nu vil de kanske komme til at tro,
at mit forhold til denne mand var et andet
. . . et dypere, end det virkelig var.

DR. GAR

(tier en kort stund).

De folk, hvis mening — litterært set —
har noget værd, de vet jo likesaa godt som
du og jeg, at det er formens og følelsens
sandhet og dybde det kommer an paa i et
slikt arbeide. — Optrin, begivenheter behø-
ver bare at være digt og arrangement.

FRU INGA.

Ja. — Og allikevel vil din kone bli truk-
ket ind i sladderens igjen. Og jeg trækker
dig med.

DR. GAR

(langsomt og i eftertanke).

Saa. — Ja. — Det er der ingen ting at gjøre ved. — Litt kaffésladder og litt skumleri, det er vi da sterke nok til at klare.

FRU INGA.

Det pinte mig for din skyld. (Blir fremdeles staaende ute paa gulvet flere skridt fra ham.)

DR. GAR.

Men det faldt dig ikke ind at komme til mig med alt dette, som pinte.

FRU INGA.

(stilt.)

Ha taalmodighet med mig, Ove.

DR. GAR.

Besynderlig nok: — det har aldrig faldt mig ind, at du naturligvis har sagt mig andre usandheter end dem, jeg kjender.

FRU INGA.

De var av samme sort som de, du

vet om . . . jeg synes ikke, du skal lægge mere i min smaaføiethet, end der er, Ove.

DR. GAR.

Jeg er kjed av at staa her og være forhørsdommer og skolemester.

(Vender sig mot arbeidsbordet.) Vil du saa la mig være alene. Jeg vil arbeide litt. (Sætter sig ved bordet.)

FRU INGA

(tier en stund og blir staaende).

Du kan vist ikke arbeide nu, Ove, naar jeg har gjort dig kjed og trist.

(Stilhet.)

Du sitter her og arbeider og snakker med dig selv hele dagen, . . . saa du skulde ikke kaste bort den turen, som du hadde lyst paa.

DR. GAR

(vender sig ikke om).

Jeg skal læse Rolf Ringves digte.

FRU INGA.

Hvis det bare hjalp noget, vilde jeg be dig om aldrig at læse de digtene, Ove.

DR. GAR

(uten at vende sig om).

Hvorfor skulde jeg ikke læse dem?

FRU INGA

(stilt og fuldt).

Fordi de vil gjøre dig meget ondt, —
meget mere, end du aner nu.

DR. GAR.

Jeg er ikke smaafeig.

FRU INGA.

De er forfærdelige.

DR. GAR.

Du forstyrrer mig, Inga.

FRU INGA

(nærmer sig ham langsomt).

Før jeg gaar min vei, saa . . . kys mig da.

(Hun bøier sig nedover ham. Og de kysser hverandre.)

FRU INGA

(gaar langtsomt mot dagligstuen).

DR. GAR

(sier, naar hun er kommet helt til døren).

Jeg kan jo læse digtene efter aftensbordet.

(Reiser sig.) Saa faar vi den spaserturen, som vi begge trænger. (Gaar i retning av hende.)

FRU INGA

(gaar i retning av ham).

Ja. — Og saa kan du paa den maaten bevise, at du har . . . har tilgit mig.

(Ind til hverandre.)

ANDEN AKT

Ogsaa i denne akten er vi i dr. Gars arbejdsstue. Lampen brænder. Det er et par timer efter kveldsbordet. Og det er samme dag som i første akt.

Dr. Gar sitter ved arbejdsbordet og læser i digtsamlingen, ser en og anden gang op i tanker og læser igjen, — slaar op her og der i boken og læser. — Om en stund lægger han den bort, vender sig med stolen halvt væk fra bordet. — Tankerne leter efter noget. — Han maa op og lete, — til han igjen sætter sig, denne gang i sofaen. Han bøier sig forover og støtter albuerne paa knærne.

Fru Inga kommer langsomt ind fra dagligstuen, ser spændt i retning av ham. Han ændrer ikke stilling, ser ikke op. Hun gaar litt omkring og er taus, venter paa ham. Endelig sætter hun sig ved siden av ham og lægger haanden paa hans skulder.

FRU INGA

(stilt).

Nu kan jeg se, du har læst digtene, Ove.

DR. GAR

(sitter som før, ser ikke op).

FRU INGA

(efter en kort stilhet).

Det er nok ingen av os, som kan nyte

dem. Eller samle sig til en mening om deres værd.

(Stilhet.)

Vil du kanske være alene endnu en stund?

DR. GAR

(som før).

Nei, sit du bare. Du forstyrrer ikke mig.

FRU INGA

(tier nogen øieblik).

Synes du, vi skulde gjøre en liten reise, Ove?

DR. GAR

(retter sig langsomt og ser paa hende).

Hvorfor det?

FRU INGA

(ser halvt bort fra ham).

Nei . . . jeg trodde, at dette med digtene var saa ubehagelig for dig . . . og for mig.

DR. GAR.

En reise gjør i ethvert fald hverken fra eller til — ikke for mit vedkommende.

FRU INGA.

Nei, ikke for mig heller, naar du føler det slik. Sladderer faar si, hvad den vil.

DR. GAR.

Hvad er det da for noget nyt, som den vil si?

FRU INGA.

Det vet du nok, du, som har læst digtene.

DR. GAR

(rolig og ufølsomt).

Nei, det vet jeg ikke. — Jeg tænker, sladderer vil si det, den har sagt før.

FRU INGA

(reiser sig langsomt og ser paa ham i stor undring).

Før? . . . Hvad har da sladderer sagt før?

DR. GAR.

Ikke andet end det, du bør vite, hvis du for alvor tænker dig om. (Ser paa hende.) Husk da paa situationen: — Du var en ikke begavet skuespillerinde ved et andetrangs teater. — Naaja, du var — til at begynde med — for upaaagtet til at kunne komme ind i slad-

deren. Men Rolf Ringve var kjendt nok baade som skribent og som privatmenneske. Han saa i dig et miskjendt talent; for han har aldrig skjønt noget av komedie, og desuten var han forelsket i dig. Han beskyttet dig saa ofte han hadde anledning, fik dig indført i en og anden av de familier, hvor han selv vanket. Hans følelser for dig var klare nok for enhver, som la merke til dere. Og dere var ofte sammen. - Og du var fattig og hjemløs, uten anden beskyttelse end herr Ringve. — Da hans og din forlovelse blev bekjendtgjort, da nikket sladderer og sa som saa: — det driver i retning av et legalt forhold allikevel. — Saa flatt oppfatter nu engang sladderer.

FRU INGA

(som har set med stadig større skræk paa ham, lægger hænderne for ørerne).

Hvor dette høres frygtelig, Ove!

DR. GAR.

Det er sandheten.

FRU INGA.

Men den maaten du fortæller det paa!

DR. GAR.

Maaten?

FRU INGA.

Du snakker, som det var en fremmed, du hadde for dig.

DR. GAR

(stilt).

Saa. — Det visste jeg ikke. — Undskyld!

(Der er stilhet en stund.)

FRU INGA

(fuld av ømhet).

Men du Ove, hvordan opfattet du mig og min stilling?

DR. GAR

(tier en kort stund og ser frem for sig, halvt bortvendt fra hende. Saa sier han dæmpet og uten at se paa hende, likesom han talte om en fraværende — og nu er erindringens vemod over stemmen og øinene —).

Jeg syntes, dit sind laa i straalene fra en verden, som er gjemt for os, — fra en verden, som vi mennesker har tilgode. — Om du var en andens hustru, visste jeg ikke. Jeg visste bare, at du var ulykkelig, og at jeg elsket dig.

FRU INGA

(bort til ham. Han sitter bøid forover med albuene støttet paa knærne. Han ser ikke op. Men hun lægger kindet ned paa hans nakke og hviler sig ind til ham. Det er længe stilt).

Du har det ondt nu, Ove.

DR. GAR

(retter sig langsomt op).

Ja det har jeg, — men ikke bare av den grund, du tror.

FRU INGA.

Men hvorfor da? (Sætter sig hos ham igjen.)

DR. GAR.

Fordi du vilde narre mig i eftermiddag.
Den anden gang i eftermiddag . . . sidste gang
. . . det gjorde mig ondt.

FRU INGA

(bedrøvet).

Tænker du endnu paa det?

DR. GAR.

Ja. — Om du ogsaa gjorde det i stille stunder!

FRU INGA.

Det gjør jeg, Ove. Men jeg orker ikke derfor at nævne det.

DR. GAR.

Om du fortalte mig, hvergang du hadde fusket! Ikke overløt til mig at avsløre dig!

FRU INGA

(uten at der ligger andet end ømhet og bedrøvelse i ordene).

Ja, — ja, jeg skal gjøre det, Ove.

(Tier længe uten at se paa ham.)

Ove, la os aldrig mere nævne disse digtene for hverandre.

DR. GAR

(reiser sig rolig, men bestemt, tar et par skridt, vender sig mot hende).

Hvorfor det?

FRU INGA.

Er ikke alt, som hører denne saken til, klar nok os imellem?

DR. GAR.

Jo. Men disse digtene og det, som ligger bak dem, kan da ikke nogen gang bli os uvedkommende. —

FRU INGA

(tier).

DR. GAR.

Har da ikke digtene git dig nogetsomhelst?

(Ser et øieblik fast paa hende.)

FRU INGA.

Nei, — ikke andet end skræk.

DR. GAR.

Altsaa bare utenomsindtryk? — Ingen
skjønheitsindtryk for eksempel?

FRU INGA.

Nei.

DR. GAR

(ser igjen paa hende, men sier — som det synes — meget rolig).

Du tænkte paa den smerten, du engang
maa ha gjort den mand, som har skrevet
dem?

FRU INGA

(bestemt).

Nei paa den smerten, de vilde gjøre
dig.

(Kort stilhet.)

— . . Kunde da du faa andet end utenomsindtryk?

DR. GAR.

Jeg fik mest av den sort. — Jeg følte likesom en anklage mot mig personlig næsten bak hvert digt; for grundstemningen i alle er bestemt av tapet. Endog gjenkaldelse av lykkelige timer ender i tapets smerte eller nag eller hat. — — Nei, man kan ikke undgaa at smerte andre her i verden. Saasandt jeg lever, saasandt gir jeg andre smerte. — Gaar jeg bortover en vei, lemlæster foten et eller andet væsen. Den medgang jeg har i mit arbeide eller i min kjærlighet, den smerter min rival.

FRU INGA.

Digtene har nok git dig meget at tænke paa.

DR. GAR.

Ja. Meget og mangt, Inga. (Faar en tanke. Gaar hurtig bort og henter boken.) Men naar du læste de stroferne, som heter „Signalet“. (Blader ivrig i boken, finder stedet.) Her er det.

FRU INGA.

Aanei, la mig slippe, Ove.

DR. GAR

(Iar boken synke, klapper den sammen og sier stilt). Om forladelse. (Lægger den bort paa bordet.)

FRU INGA.

Nu var jeg feig igjen, synes du.

DR. GAR.

Nei, det var kanskje jeg, som var . . . var for ivrig . . . for paatrængende.

FRU INGA.

Nei, det var du ikke, Ove. Si det, du hadde paa hjerte.

DR. GAR

(tier).

FRU INGA.

Jeg ber dig om det.

DR. GAR.

Husker du indholdet av digtet „Signalet?“

FRU INGA.

Nei — ikke uten du minder mig om det.

DR. GAR.

Hans hemmelig elskede kom utover vinterkvelden til hans dør, som var laast. — Hendes rene, kjære hænder trommet paa døren det signal, som bare han og hun forstod. Og han aapnet for hende.

FRU INGA

(sier som om hun vil stanse ham).

Ja, ja, nu husker jeg det.

DR. GAR.

En nat . . . en tid efterat han har mistet hende, rives han ut av søvnen. Han har hørt signalet bli trommet paa døren. Han skynder sig avsted for at aapne; for han tror, at han bare har drømt den ulykken, at han har mistet hende. Han slaar døren op, gal av taknemmelighet og stolthet over sin rigdom, - - og staar der i vinterkulden

og vintermørket alene sammen med sin
armod.

(Tier et par øieblik.)

Selvfølgelig er fabelen det mindste. Men
digtet har en egen knudret styrke. Følel-
sen en bly inderlighed som i en folke-
vise. Der er renhet som av stjerner og
sne over disse stroferne — Det er umu-
lig for et mottagelig sind at læse dem uten
at overvældes.

(Fru Inga ser ikke paa ham; men han ser fast paa hende.)

Dette digt maa da ha git dig ogsaa andet
end utenomsindtryk?

FRU INGA

(næsten heftig).

Nei.

DR. GAR.

Ikke et eneste øieblik var du optat av
dets dype, indre sandhet?

FRU INGA.

Nei, for den ydre usandheten i digtet . . .
den . . . den forulemper mig.

DR. GAR

(driver omkring i stuen. — Ser paa klokken).

Ja, nu er det vel for sent at gaa til mor.
— Hun faar undvære mig idag. — Hvordan
hadde hun det igaar?

FRU INGA.

Jeg var ikke hos hende igaar, Ove.

DR. GAR.

Hvad? — Men du lovte mig jo . . ! —
Og at du ikke sier fra! Saa hadde jeg t at
mig tid til at besøke hende. Jeg hadde
heller utsat til imorgen med at læse digtene.

FRU INGA

(tier).

DR. GAR.

Naar hun er vant til at se en av os hver
dag, saa maa hun da bli ængstelig, naar hun
i to døgn ikke ser nogen av os? — Hvor-
for besøkte du hende ikke igaar?

FRU INGA.

Jo, ser du . . . iforgaars aftes saa jeg, at

Rolf Ringves digte laa hjemme hos hende.
De var endnu ikke skaaret op.

DR. GAR

(efter en kort stilhet).

Saa. -- Og derfor har du ikke besøkt
hende siden?

FRU INGA.

Nei.

DR. GAR

(tier igjen litt, før han sier)

Det er synd, at mor og du ikke staar
hverandre mere nær.

FRU INGA.

Hun er venlig og god mot mig; men . . .
— ja, jeg har da hittil gjerne besøkt hende,
Ove. (Kort stilhet.)

DR. GAR

(ser igjen paa klokken).

Jeg vil allikevel skynde mig nedover til
hende. Hun er endnu kanske ikke gaat i
seng. — Adjø, Inga, om en halv time har
du mig igjen.

(Ut)

FRU INGA

(sitter i tanker en stund. Gaar saa bort og trykker paa knappen til ringeapparatet — Gjertrud kommer).

Gjertrud, De kan gaa og lægge Dem, om De vil. — Min mand er snart tilbage igjen.

GJERTRUD.

Tak; men endnu er det litt for tidlig. —
Jeg har litt at sy.

FRU INGA

(faar en tanke).

Det er sandt! — Hatten Deres! — Ja, den gjør jeg færdig imorgen tidlig.

GJERTRUD

(fornøid).

Tak; — men jeg ska naa ikke ha'n før søndag da! — Godnat.

(Gaar ut i forstuen. — Om litt ringer det.)

FRU INGA

(alene).

Hvem kan det være? — Paa denne tid? —
Kanske en av Oves mandfolk! (Staar stille midt paa

gulvet og lytter.) Hvad? — Oves mor? — Og . . . og Oves søster?

(Gaar hurtig, som om hun flygter, ind i dagligstuen).

(Gjertrud aapner døren fra forstuen, og ind kommer fru Ellyn Gar og fru Erika Hammer, født Gar. — Den første, Ove Gars mor, er en dame paa henimot de 70, gaar litt tungt. Hun er graa, vakker og værdig. — Den andre, hans søster, er midt i trediveerne, ser rolig og klok ut.)

FRU ELLYN.

Hvor heldig, at du saa ind til mig netop iaften, Erika, naar piken er ute . . . saa jeg fik følge hit. Ja, jeg hadde forresten gaat allikevel; for naar han ikke kom nu — efter spisetid, saa blev jeg likefrem ræd.

(Sætter sig i en stol midt paa gulvet. Fru Erika hjælper hende og sætter sig nær hende.)

Jeg vil ikke faa sove i nat, om jeg ikke træffer ham og faar ende paa uvissheten.

FRU ERIKA.

Vi faar haabe, at Gjertrud vet rigtig besked. Og da har du ham snart.

Naar nu bare Inga kom!

FRU ELLYN.

Ja, du maa vel avsted.

FRU ERIKA.

Saasnart jeg faar hilst paa hende.

FRU ELLYN.

Du skal se, at alle dine smaa sover trygt, naar du kommer hjem.

FRU ERIKA.

De pleier at gjøre det.

FRU ELLYN.

Ser jeg rolig ut, Erika?

FRU ERIKA.

Ja, mor. — Men . . . du skulde kanske allikevel sove endnu en nat paa . . . paa det, du nu vil gjøre.

FRU ELLYN

(rolig og bestemt og med dæmpet stemme).

Jeg har sovet eller — rettere — vaaket paa det én nat og tænkt paa det i næsten to hele dage. Saa f o r b e r e d t er jeg. Jeg vet klart, hvad min lovn blir for noget.

FRU ERIKA.

Det tviler jeg ikke paa, mor.

FRU ELLYN.

Om Inga har ført ham bak lyset, da er det, fordi hun nu engang ikke er sanddru. Da er hun altsaa den, som kan leve med slikt noget gjemt paa den maate. Og det faar bli hendes sak. — Men jeg handler ikke ut av usandfærdighet eller frygt. Et dypt sanddru menneske kan ikke lyve ut av andet end moralsk mod. — Jeg vil ha lov til at si denne ene store, barmhjertige løgn til Ove.

FRU ERIKA

(dæmpet).

Ja, kjære mor, du vet jeg er enig med dig. Men — e — . . . som jeg har sagt . . . det kan jo være, at han ser helt anderledes paa saken, end vi frygter for, at han gjør . . .

FRU ELLYN.

Det faar vi haabe.

FRU ERIKA.

. . . Saa du faar slippe at gripe ind.

FRU ELLYN.

Jeg har ikke stort haab. — Se dig om!
— Inga kommer ikke ind. — Ove er ute
første aften efter hjemkomsten. Og ingen
av dem har besøkt mig hverken igaar eller
idag. — Her har nok hændt et eller andet,
Erika.

FRU ERIKA.

Enten hun er skyldig eller ikke skyldig,
mor, saa er hun et menneske, som jeg maa
holde av.

(Kort stilhet.)

FRU ELLYN.

Kanske har hun bekjendt for ham.

FRU ERIKA.

I saa fald er du overflodig her iaften.

FRU ELLYN

(bæver svakt i stemmen).

Jeg gruer for Oves øine.

Naar han nu kommer, er oinene da saa
tillidsfulde som før? — Sier han ogsaa iaf-

ten, naar Ingas navn blir nævnt: „Er hun ikke ren og varm, mor?“ — To ganger har han sagt: „Kan du se mor, at hendes sjæl har gennemstraalet ikke bare ansigtet og hænderne, men hele legemet?“ — Stakkars gut! (Hun stemmer fingrene mot øinene.) Jeg maa ikke graate . . . tør ikke graate . . . han maa ikke ane, hvorfor jeg er her.

(Kort stilhet.)

Jeg sa mig selv den dag, da jeg blev nødt til at gi dem min velsignelse, at fra nu av gjelder det bare om at holde illusionen oppe i ham saa længe som mulig. — Og han skal være lykkelig saa langt det staar til mig — koste, hvad det koste vil. — Har livet git mig midlene til at kunne verge og verne om hans lykke endnu engang, da skal jeg ogsaa bruke dem. — Kanske blir det sidste gang,

(Der blir igjen kort stilhet. Hun tar fru Erikas haand.)

Det er saa godt at ha dig, Erika. — Ingen anden turde jeg betro alt dette til. — Men jeg hadde vist ikke turdet det, om du ikke hadde været enke.

FRU ERIKA

(smiler, reiser sig og kysser hende paa panden).

FRU ELLYN

Du er vist litt vankelmodig iaften, barnet mit. Men du vilde gjøre det samme i mit sted.

FRU ERIKA.

(blir staaende).

Ja. — Men dette er saa uvant, saa fremmed. Saa resikabelt ogsaa.

FRU ELLYN.

Jeg tar det fulde ansvar. — Og du skal jo ikke være tilstede under møtet.

GJERTRUD

(ind fra dagligstuen, litt forlegen).

Da jeg aapnet for damerne, da stod nok fruene og vasket haaret sit.

(Fru Ellyn og fru Erika ser uvilkaarlig paa hverandre)

FRU ELLYN.

Jeg skal vente, Gjertrud, til din frue blir færdig.

(Det ringer.)

FRU ERIKA.

Der er Ove. — Adjø, mor. — Jeg hilser paa ham i forstuen, idet jeg forsvinder. (Kysser hende og gaar ut i forstuen. — Gjertrud følger efter.)

DR. GAR

(kommer om litt ind og gaar bort til moren, som han kysser).

Godaften, mor. — Og jeg, som har været hos dig!

FRU ELLYN.

Hos mig! — Da har vi gaat hver vor gate.

DR. GAR.

Det maa vi ha gjort. — Men at du ikke heller sendte et bud!

FRU ELLYN.

Nu er det fem dage siden jeg saa dig, Ove.

DR. GAR

Men denne turen er vist allikevel ikke rigtig vel betænkt, mor . . . alle disse trapperne. — Du er litt blek.

FRU ELLYN.

Jeg? (Strammer sig op.) Jeg føler mig fuldstændig frisk.

(Stilhet. Ingen av dem ser paa den andre.)

DR. GAR.

Sitter du godt dér, mor?

FRU ELLYN.

Her hos dig sitter jeg bestandig godt, Ove.

DR. GAR.

I dagligstuen har vi nogen stoler, som er mere makelige.

FRU ELLYN.

Nei, du vet, jeg liker mig allikevel bedst her. — Denne arbeidsstue er en del av vort hjem, Ove . . . Ja, det vil si: med undertagelse av det skapet der. (Peker flygtig bak sig.)

DR. GAR.

Inga har vundet det.

FRU ELLYN.

Paa en utstilling ja. Men det forstyrrer litt her.

18. 11. 1918

Dear Mr. [Name],

I have just received your letter of the 11th.

19. 11. 1918

Many thanks for your letter of the 11th.

20. 11. 1918

I am very sorry to hear that you are not well. I hope you will get better soon. I am sending you some medicine which I think will do you good. I am also sending you some of the best of my collection. I hope you will like it.

21. 11. 1918

'Dear Mr. [Name]', ... that is the name of the man.

22. 11. 1918

Dear Mr. [Name],

23. 11. 1918

Dear Mr. [Name], ... that is the name of the man. I am very sorry to hear that you are not well. I hope you will get better soon. I am sending you some medicine which I think will do you good. I am also sending you some of the best of my collection. I hope you will like it.

Yours very truly,
[Signature]

DR. GAR.

Du maa undskylde, mor, at jeg ikke har set ned til dig idag. Men først sov jeg for længe efter middagen.

FRU ELLYN.

Kjære gutten min, det var den bedste undskyldning, du kunde komme med. — Du trænger megen søvn.

DR. GAR.

Saa havde jeg tænkt at gaa ned til dig efter aftensbordet; men-e- saa var det en bok, som jeg maatte læse straks.

FRU ELLYN.

Hvad var det for en bok?

DR. GAR.

Det var Ringves nye digte.

(Driver omkring i stuen. Fru Ellyn ser ængstelig og granskende efter ham. — Det blir stilt igjen.)

FRU ELLYN.

Jeg har ogsaa læst dem, Ove.

DR. GAR

(tier).

FRU ELLYN.

Du vet, Rolf Ringve hører nu engang med blandt dem, som bokhandleren har ordre til at sende mig hver nyhet av.

DR. GAR

(sætter sig og puster ut).

FRU ELLYN.

Du sukker saa tungt. — Det ser ut, som om du ikke har det rigtig bra iaften, Ove.

DR. GAR.

Aanei, jeg kan ikke negte for, at dette har gjort os ondt.

FRU ELLYN.

„Dette“? — Hvad mener du egentlig?

DR. GAR.

Digtene . . . forstaar du vel.

FRU ELLYN.

Gjør de dig ondt?

DR. GAR.

Aaja.

FRU ELLYN.

Saa. — Og de gjør ogsaa Inga ondt, sier du?

DR. GAR.

Ja, selvfølgelig.

FRU ELLYN.

Hvad sier hun da?

DR. GAR.

Hun kan ikke se andet i digtene, end at de lyver paa hende.

FRU ELLYN

(tar sig sammen).

Misforstaaelse! — Under læsningen gik det op for mig, at boken kan opfattes, som om hun er heltinden i digtene. Men jeg kan si baade dig og hende, at det er hun ikke.

DR. GAR.

Er hun ikke?

FRU ELLYN.

Nei. — Umulig sier jeg dig. — De digtene er de samme, som . . . som Rolf Ringve læste op for mig i Ulvingvik for tre aar siden.

DR. GAR

(reiser sig i stor undring).

Hvad er det du sier, mor?

FRU ELLYN.

Du husker da, at jeg om sommeren for tre aar siden bodde i Ulvingvik. Og der bodde Rolf Ringve ogsaa.

DR. GAR.

Javist husker jeg det.

FRU ELLYN.

Du var i Syd-Frankrike.

DR. GAR.

Ja. — Men du mener da ikke, at de digtene, han dengang læste op for dig, var de samme som i den nye digtsamlingen?

FRU ELLYN.

Jo! — Jo, det mener jeg. — Næsten allesammen.

DR. GAR

(tænker sig om).

Men det er umulig, mor!

FRU ELLYN.

Hvorfor det, Ove?

(Kort stilhet.)

Du vet, at Rolf Ringve venter i det længste med at utgi nye arbeider. Han føler sig usikker. Han har gjort slikt noget før.

DR. GAR.

Ja. — Men denne gang har han ikke ventet.

FRU ELLYN

(stikker sin værdighet frem).

Du har da aldrig merket, at der er noget i veien med min hukommelse?

DR. GAR.

Nei. — Ikke før nu; for det er let at bevise, at du tar feil. — Betenk, jeg har

læst hver linje den mand har sendt ut, fulgt ham skridt for skridt. (Faar en tanke.) Løding staar ham nær. Han vilde ha nævnt disse tre aar for mig. (Faar en ny tanke.) Det er sandt! Nu husker jeg, at Løding endog hentydet til den store begivenhet i hans liv, som . . .

(Faar atter en ny tanke, ser stivt paa moren.)

FRU ELLYN

(forsøker at se ham fast i øinene).

Hvor . . . hvorfor ser du paa mig . . . paa . . . paa den maate?

(Hendes øine viker for hans.)

DR. GAR

(sætter sig i en stol, bøier sig forover og lægger en haand over øinene).

FRU ELLYN

(stilt og klodset uten at vise det ringeste oprør).

Du . . . du tror da ikke . . . at jeg taler usandt?

(Kort stilhet).

Du har da aldrig merket, at . . . at din mor har sagt dig en . . . en usandhet?

DR. GAR

(sitter som før, svarer ikke. — Det blir stilt).

FRU ELLYN

(opgir endelig komedien, sier fuld av ømhet).

Ove . . . gutten min . . . kom hit . . . kom
sæt dig her hos mig.

DR. GAR

(svarer ikke. — Det blir igjen stilt).

FRU ELLYN.

Ja, du har ret, Ove. — — Hører du, jeg
indrømmer, at jeg løi. — — Jeg har ikke
visst anden maate at verne om dig paa denne
gang. — Det var galt. Men du vil tilgi mig,
naar du faar tænkt over, hvorfor jeg gjorde det.

(Stilhet.)

DR. GAR

(idet han retter sig op).

Nei, jeg forstaar ikke, at du, mor, kunde
gjøre slik overfor mig.

FRU ELLYN

(tier).

DR. GAR.

Dette er noget splinter nyt!

(Han venter paa hende.)

Hvordan er dette ny kommet, mor?

FRU ELLYN.

Jeg har aldrig blit sat paa en slik prøve før. — Jeg klarte ikke prøven. Derfor gik jeg frem, som jeg aldrig har gjort før mot mine barn eller mot din far.

DR. GAR.

Dette skulde altsaa Inga bli skyld i! — Da maa du ha følt stor bitterhet mot hende, mens du gik hit ikveld.

FRU ELLYN.

Det gjorde jeg. Og gangen var tung.

DR. GAR.

Du vilde jeg ved hjelp av en slik illusion skulde bli ved at være lykkelig i forholdet til Inga.

FRU ELLYN.

Hvis det ikke kunde ske paa anden maate: — ja.

DR. GAR.

Men kunde hun bli lykkelig, hvis hun gik omkring med en slik lavtliggende løgn mot mig?

FRU ELLYN.

For mig gjaldt det først og fremst om din lykke, Ove. — Du var her i ethvert fald den uskyldige.

DR. GAR.

Kjære mor, vi kjender da hverandre. Du skulde da vite, at jeg — slik som jeg er — heller vil være ulykkelig end lykkelig paa en slik illusion.

FRU ELLYN.

Det visste jeg, Ove. Men din gamle mor vilde allikevel heller, at du skulde ha lykken paa den maate end ulykken.

DR. GAR.

Du gjorde altsaa mot mig det, som du forstod, jeg bittert vilde bebreide dig, om jeg gjennemskuet det.

FRU ELLYN.

Ja, Ove.

(Silhet — Fru Ellyn sitter halvt bedøvet av sit uheld.)

DR. GAR

(ser ikke paa hende).

Du kjender ikke Inga, du mor.

FRU ELLYN

(mildt).

Nei, jeg gjør nok ikke det.

DR. GAR.

Straks du hadde læst digtene, gik du ut fra, at hun skammelig hadde narret mig. — Jeg trodde, at du, mor, visste, at det bestandig gaar galt, naar læseren vil begynde at skille mellem det, som er digtning og det, som er ydre virkelighet i et litterært kunstverk. — Det visste du nok ogsaa. Men du har hat mistillid til Inga. Og den er det, som har ført dig vild. — Din menneskekundskap er solid, men holder sig gjerne indenfor et visst socialt lag. Den strækker nok ikke til overfor et menneske som Inga. — Din kjærlighet er ogsaa solid, mor — det vet jeg bedre end nogen anden; — men den har hittil strakt sig bare til dine allernærmeste . . . til mig f. eks. — Derfor kunde du tro, som du gjorde om Inga.

FRU ELLYN.

Jeg ber dig om tilgivelse for det ogsaa,
Ove.

DR. GAR

(gaar bort og kysser hende. — Det blir længe stilt.)

FRU ELLYN.

Det stænger mellem Inga og mig, at hun
likesom ikke synes at tro paa den venlighed
og godhet, jeg viser hende.

DR. GAR.

Hun husker kanske, at du i det længste
stred imot, at hun skulde bli min kone.

FRU ELLYN.

Men det undrer hun sig vel ikke over?

DR. GAR.

Det antar jeg hun gjør.

FRU ELLYN.

Men siden har jeg jo flere ganger sagt
hende, at bare hun gjør dig lykkelig, saa er
det nok til, at jeg vil holde av hende.

DR. GAR.

Det vilde vist gjøre større virkning, om du sa, at du maa holde av hende, hvordan det end gaar vort egteskap.

FRU ELLYN

(tier).

DR. GAR.

Men det kan du vel ikke med sandhet si?

FRU ELLYN

(stilt).

Ikke endnu, Ove.

(Med nyt ansigt og ny stemme) Hvorfor kommer hun ikke ind og hilser paa mig?

DR. GAR.

Hun kommer nok, mor.

FRU ELLYN.

Hun vet, at jeg er her.

DR. GAR.

Nu skal jeg selv hente hende.

(Ind i dagligstuen.)

FRU ELLYN

(alene. Sitter i tunge tanker. Endelig sukker hun dypt og mumler).

Stakkars forblindede gut!

FRU INGA

(alene fra dagligstuen. Hun har utslaat haar. Hun gaar næsten raskt bort og rækker fru Ellyn haanden).

Godaften, mor. — Saa sent har du aldrig kommet til os før. — Jeg holdt netop paa at vaske haaret mit.

FRU ELLYN

(meget rolig, næsten venlig).

Jasaa. Du holdt paa at vaske haaret, da jeg ringte.

FRU INGA.

Nei, ikke i øieblikket. Men jeg trodde, det var en av Oves venner, som kom.

FRU ELLYN.

Og saa dynket du haaret . . .

FRU INGA.

Ja . . .

FRU ELLYN.

. . . inden du fik vite, hvem som ringte.

FRU INGA

(usikker).

Ja . . . for . . . for piken meldte ikke rigtig straks, hvem som kom.

FRU ELLYN.

Det bør du endelig lære din pike op til.
— — Men at du ikke vasket haaret igaar, naar du ventet Ove hjem fra reise idag?

FRU INGA.

Det var . . . var litt ubetænksomt av mig.

FRU ELLYN.

Ja, litt ubetænksomt av en ung, forelsket kone.

FRU INGA

(har staaet paa venstre side av hende. Nu gaar hun langsomt og synlig litt uvel forbi hende paa forsiden og over til høire side).

FRU ELLYN

(følger hende med øinene. — Sier endelig rolig, næsten venlig).

De faa dage, Ove ikke har kunnet besøke mig, siden han blev gift, er du kommet i hans sted. Men igaar svigtet du mig. — Hvorfor gjorde du det, Inga?

FRU INGA

(ser ikke paa hende).

Igaar var jeg ikke rigtig vel. — Og idag har Ove selv tænkt at gaa, helt til det blev saa sent.

FRU ELLYN.

Da burde du sendt piken nedover til mig igaar med et litet bud. Saa kunde jeg set op til dig.

FRU INGA.

Jeg vilde ikke ængste dig.

FRU ELLYN.

Det var litt for hensynsfuldt.

(Det ringer.) Det er min pike. — Jeg nedla skriftlig besked til hende om at hente mig, straks hun kom hjem. (Hun reiser sig.)

DR. GAR

(fra dagligstuen).

Skal du gaa, mor?

FRU ELLYN.

Ja, nu kom piken.

DR. GAR.

Jeg skal følge dig.

FRU ELLYN.

Den første aften efter reisen? — Nei tak.
— Jeg har følge. — Godaften begge to.

(Dr. Gar og fru Inga følger hende ut i forstuen. — Døren blir staaende aapen. De to kommer snart ind igjen. Dr. Gar gir sig til at drive omkring paa gulvet. Han er meget nedslaat.)

FRU INGA

(følger ham med øinene en stund).

Ove, hvorfor har du det saa ondt?

DR. GAR.

Det orker jeg ikke si dig saan straks. —
Du skal nok faa vite det.

FRU INGA.

Er det saa svært? — Da har vel ikke
jeg lov til at klage over mit.

DR. GAR

(blir opmerksom nærmer sig hende).

Undskyld. — Hvad er det saa, Inga?

FRU INGA

(tier).

DR. GAR.

Er det noget, jeg ikke vet før?

FRU INGA.

Din mor tror daarlig om mig.

DR. GAR.

Ikke nu. — Hun gjorde det. Men ikke nu.

FRU INGA

(med overbevisning).

Jo! Jo! — Du skulde set de øinene, som hun saa paa mig med! — Hun tror, jeg har narret dig.

DR. GAR.

Er du aldeles viss paa det?

FRU INGA.

Hun forsøkte at se tvers igjennem mig.
— Jeg frøs. (Stilhet.)

DR. GAR

(sætter sig og puster ut).

FRU INGA

(nær ham).

Kanske har du det værre?

DR. GAR.

Det var en ulykke som hændte mig.

FRU INGA.

Hvad for en ulykke?

DR. GAR.

Mor svigtet mig i kveld for første gang i livet.

FRU INGA.

Gjorde din mor?

DR. GAR.

Hun kom her og vilde indbilde mig, at Ringve hadde læst disse digtene op for hende i Ulvingvik for tre aar siden.

FRU INGA.

For tre aar siden?

DR. GAR.

Det var saa skjærende ondt at opdage. Det var . . . var som at se en mand lægge dynamit under den bygning, som er hans livsverk! — Hun kunde like saa godt ha

sagt, at dette med hjemmet hos hende og far, — det var sludder og svindel.

FRU INGA

(stilt i eftertanke).

Hun vilde dække mig. -- Du skulde bli ved at tro paa mig.

(Stilhet.)

DR. GAR.

Hvor hun maa ha været ulykkelig, naar hun kunde indlate sig paa slikt! -- Hun! -- Der blir nok ingen søvn for hende i nat.

FRU INGA

(stilt i eftertanke).

Hun vilde skaane dig for det, som hun trodde var en ulykkelig sandhet.

Hun gjorde det ut av sin store kjærlighet til dig.

DR. GAR

(skarpt).

Inga!

(Reiser sig.) — Du vet godt, at jeg er ingen sandhetsfanatiker . . . ingen sandhetsidiot. — De mennesker, som trænger til en slik logn, dem skal ogsaa jeg være med at lyve

der ligger for. Men jeg sænker den ikke!
Jeg sænker den ikke! Det var mor — (Og
sænke knude ned). — Her, hvor det gik
der noget i den anden retning. — Og det
er kun og de endeløse med kyskheden.

— Her, herover jeg ikke krykker, ikke
krykker, ikke krykker — ender ikke

(Siger)

PRINCESS.

Og, hvorfor var du — ender ikke

(Siger)

(Siger og står i et øjeblik).

Jeg kom til at tænke paa min ven, Lørdag
for en gang for den en anden gang for
værdig at den gamle sang — og
end nogens gang for min. Han plejer at
at alle kvinder lyver.

PRINCESS.

(Med en blegens, som hun foretager at skjule).

Men det er ikke sandt — ja for vi
værdig at ikke paa den anden side som
ikke venter noget. — Den, som folk tror
at det er eller for at være overens med

ubehageligheter i hverdagslivet. — Men hvis han paastaar, at alle kvinder lyver den løgn, som . . . som . . .

DR. GAR.

. . . som er en forbrydelse . . .

FRU INGA.

Ja! — da paastaar jeg, at det er ikke sandt!

DR. GAR.

Han sier netop, at alle kvinder kan begaa en forbrydelse.

FRU INGA.

Ja, — som alle mænd kan det . . . som alle mennesker kan det, naar deres stilling blir saa . . . saa fortvilet, at . . . at de maa gjøre . . . eller maa gli ind i forbrydelsen.

DR. GAR.

Nei, han mener alle kvinder, men ikke alle mænd.

FRU INGA.

Da sier jeg, at det er noget latterlig sludder!

DR. GAR

(stilt).

Men den løgn, som min egen elskede mor vilde narre ind paa mig iaften, den var — slik som jeg er og slik som hun kjender mig og slik som vort hjem var — ikke noget mindre end en forbrydelse.

(Der blir en lang og bevæget stilhet.)

Hjemmet hos mor og far kan ikke ha været ganske det, jeg trodde!

FRU INGA.

Nu er du svært trist, Ove. Og da dømmer du kanskje ikke saa riktig.

DR. GAR

(overhører).

Ikke ganske det, jeg trodde, kan det ha været.

FRU INGA.

Da har jeg ikke noget større ønske, end at vort hjem maa bli ved at være det, du tror det er.

DR. GAR

(stilt).

Vort hjem er heller ikke ganske det samme som før.

FRU INGA.

Hvad er det du sier, Ove!

DR. GAR.

Ingen ting er som før. — Hvorfor skulde da ikke ogsaa disse stuerne ha forandret sig?

FRU INGA.

Men du er da like glad i dem?

DR. GAR.

Ja. — Kanske endda mere.

FRU INGA.

Hvad er det saa du mener?

DR. GAR.

Ingen ting er saa sikker længer som imorges.

FRU INGA

(tier et par øieblik).

„Ingen ting“. — Da er vel ikke jeg heller saa sikker længer.

DR. GAR.

Nei, ikke du. — Og ikke jeg.

(Stilhet.)

FRU INGA

(som i tanker).

Om du trodde, at jeg hadde begaat det, som din mor tror om mig . . . da . . . da var alt forbi.

DR. GAR

(tier).

FRU INGA.

I al fald for mig. — Ja, for jeg er saan fruentimmeragtig snever, jeg, ser du . . . har ikke et arbeide, som er for mig det, som dit arbeide er for dig . . . har ikke noget utenfor dig og os . . . vort hjem . . . utenfor dit arbeide . . . dine seire. — Da var mit liv forbi.

DR. GAR.

Kanske, — hvis du var uskyldig. — Men hvis du var skyldig i et slikt bedrag, da var ikke dit liv forbi.

FRU INGA.

Aajo, Ove; for da var jeg dig uværdig.

DR. GAR.

Du . . . du kunde engang frem i tiden faa den følelsen, at du var mig værdig.

FRU INGA

(stilt i vantro).

Tror du virkelig det, Ove?

DR. GAR.

Ja.

FRU INGA

(fast).

Ikke jeg. — Det var da for lang afstand mellem os.

DR. GAR.

Saasandt du elsket mig, vilde du aldrig opgi haabet om at beseire avstanden. — Kjærligheten opgir aldrig.

(Stilhet).

FRU INGA

(sætter sig nær ham).

Du, Ove, det er et par ting, jeg vil si dig. — Da piken meldte iaften, at din mor var kommet, saa begyndte jeg at vaske haaret mit for at slippe at gaa ind til hende.

DR. GAR.

Gjennemskuets hun det?

FRU INGA

(med overbevisning).

Ja. — Og da hun spurte, hvorfor jeg ikke kom igaar, saa sa jeg, at jeg hadde ikke været rigtig vel.

DR. GAR.

Hvorfor fortæller du mig dette her?

FRU INGA.

Jeg vil, du skal se, at jeg har trang til at være aapen mot dig ialfald, om ikke mot nogen anden. Denne store trangen er somme ganger likesom selve min kjærlighet til dig. (Ind til ham.) Hvis du nogen gang skulde tvile paa noget hos mig, saa bare spør, du, og se mig bare rigtig længe ind i øinene, saa skal du nok komme til at tro mig.

DR. GAR.

Og hvorfor skal jeg komme til at tro dig da?

FRU INGA.

Hvorfor?

DR. GAR.

Ja.

FRU INGA.

Fordi du ikke kan andet, Ove.

DR. GAR

(tar hendes hode mellem sine hænder og ser længe og alvorlig ned i hendes øine, før han kysser dem).

FRU INGA.

Det er sent. — Skal vi ikke gaa til ro?

DR. GAR.

Ja. — Gaa du i forveien. — Jeg kommer straks.

FRU INGA.

Ja, saa gaar jeg.

(Hun gjør det, men stanser ved døren til dagligstuen.) Saa venter jeg paa dig, Ove. (Gaar ut.)

DR. GAR

(blir staaende en stund i tanker. — Mumler endelig)

„Fordi du ikke kan andet, Ove.“

FRU INGA

(aapner om litt døren paa gløtt).

Ove!

DR. GAR

(litt forvirret, likesom han blev vækket).

Ja, ja nu kommer jeg. (Blir allikevel staaende et par øieblik og gaar saa langsomt mot dagligstuedøren.)

TREDJE AKT.

Vi er fremdeles i dr. Gars arbeidsstue. Det er andre dagen efter første og anden akt — ut paa eftermiddagen.

Dr. Gar sitter ved arbeidsbordet. Foran ham ligger en tyk bok i kvartformat opslaat; men han læser ikke.

Fru Inga kommer ind fra dagligstuen og gaar ut i forstuen, lar døren staa oppe. Derute tar hun yttertoilet paa og kommer ind igjen, men blir staaende straks indenfor døren. Hun ser bekymret i retning av dr. Gar.

FRU INGA.

Jeg synes du skulde se ned til din mor nu i eftermiddag, Ove.

DR. GAR

(vender sig ikke om, svarer ikke).

FRU IGNA.

Du har jo ikke set hende siden iforgaars kveld sent, da hun kom op til os.

DR. GAR

(uten at vende sig).

Jeg sendte hende jo et brevkort igaar morges.

FRU INGA.

Du havde ikke tid, sa du.

DR. GAR.

Ja.

FRU INGA.

Men idag da?

DR. GAR

(vender sig ikke).

Jeg ser kanske ned til hende efter aftens-
bordet.

FRU INGA.

Men imidlertid sitter hun og ængstes.

DR. GAR.

Det er svært som du er blit omsorgsfuld
for hende.

FRU INGA.

Hun tror, du holder dig borte, fordi du
ikke kan glemme det, som hændte iforgaars
kveld.

DR. GAR.

Du kan jo gaa i mit sted.

FRU INGA.

Nei. Det vet du, jeg har liten lyst til nu om dagene, som sakene staar mellem hende og mig.

DR. GAR.

Og jeg har liten lyst nu i eftermiddag.

FRU INGA.

Kjære Ove . . .

DR. GAR

(fremdeles uten at vende sig).

Plag mig ikke! — Jeg skal nok passe mor. — Du føler ikke noget for hende allikevel.

FRU INGA.

Men det gjør du. — Derfor skal du ikke være haard mot hende! — for da blir du haard mot dig selv. Og det er du allerede. Igaar og idag er du ikke til at kjende igjen.

DR. GAR

(vender sig paa stolen mot hende. Myk i stemmen). Er jeg ikke det, Inga? — Bær over med mig da.

FRU INGA.

Var det da saa slemt det, din mor gjorde mot dig?

DR. GAR.

Aaja, det var vist slemt, Inga. — Men hun mente det godt. Det var i grunden stort det, hun vilde gjøre: — stjele av sin egen fred for at verne om min.

FRU INGA

(nærmer sig ham uvilkaarlig).

Ja, ikke sandt, Ove?

DR. GAR

(pludselig).

Hvor skal du hen? — (Fru Inga stanser.) Du har yttertøiet paa?

FRU INGA.

Det er bare nogen indkjøb. — (Henkastet.) Hvorfor spør du om det?

DR. GAR

(tier et øieblik).

Du gaar saa sjelden ut om eftermiddagen.

FRU INGA.

Igaar spurte du ogsaa, da jeg gik ut.

DR. GAR.

Gjorde jeg det? — Det var kanske fordi jeg vet, du ingen veninde har.

FRU INGA.

Jeg behøver ingen. — Jeg har jo dig.

DR. GAR.

Og det er nok?

FRU INGA.

Ja. Dig og bøkerne.

DR. GAR.

Men du maa da en og anden gang ialfald ha trang til en veninde?

FRU INGA.

Nei. — Har aldrig hat nogen veninde, vet du. — Og faar ingen heller.

DR. GAR.

Hvorfor ikke det?

FRU INGA.

En veninde maa vist belønnes og opmuntres med virkelig fortrolighet. Og den kunde jeg ikke gi hende.

DR. GAR.

Den gir du mig?

FRU INGA.

Ja. (Ser litt forundret paa ham.)

DR. GAR

(efter en kort stilhet).

Bare mig?

FRU INGA.

Ja, bare dig.

DR. GAR.

(henkastet).

Hvorfor staar du saa langt borte, naar du allikevel vil snakke med mig?

FRU INGA

(Ind til ham, kjæler for hans hode, som hun har trykket ind til sig.) Du har tat dig saa nær det leie og jkedelige, som er hændt i disse dagene.

DR. GAR.

Det var allikevel slemt det, som mor gjorde, Inga.

FRU INGA
(slipper ham).

DR. GAR
(med daarlig skjult smerte).

Hun gjorde det værste, man kan gjøre mot den man elsker og elskes av: — hun skuffet mig dypt og avgjørende.

(Begge tier i eftertanke.)

Hun var allikevel en anden end den, jeg tænkte. — Jeg maatte avsløre hende.

(Begge tier igjen.)

Inga, vær altid ubarmhjertig mot mig. — Vis mig din kjærlighet i al ubarmhjertighet.

FRU INGA
(forundret og bekymret og usikker).

Ja . . . ja . . . som du vil, Ove.

(Igjen ind til ham.) Har du noget imot, at jeg sender piken ned til din mor og sier, at du kommer efter aftensbordet?

DR. GAR
(tier et øieblik).

Nei. Gjør det.

FRU INGA.

Adjø — saa længe. (Gaar mot forstuen, men stanser et øieblik og ser ængstelig i retning av ham, før hun igjen sier)

Adjø!

(Ut i forstuen.)

DR. GAR

(alene, — reiser sig langsomt og gaar bort til skapet, blir staaende og se paa det, skifter plads og ser paa det igjen. Endelig gir han det et let klask med flate haanden og sier):

Jeg vil be om at faa se disse smaa erindringene. (Driver bort fra skapet.) Kanske de ogsaa kan hjælpe mig.

Ja, for der er . . . der er ting i hendes liv hun gjemmer paa . . . bevisst og ubevisst . . . kanske ogsaa i frygt og smerte.

(Det banker paa døren til forstuen.)

FRU ELLYN

(trær ind. Hun er blek, rolig, resignert).

DR. GAR.

Hvad! — Er det dig, mor? — Og saa ringte du ikke!

FRU ELLYN.

Nei, jeg møtte Inga og piken nede i trappen.

DR. GAR.

Piken aapnet for dig?

FRU ELLYN.

Ja.

DR. GAR.

Hvordan har du det saa?

FRU ELLYN.

Tak. — Nu har jeg det bedre.

(Dr. Gar skyver en stol frem til hende. Fru Ellyn sætter sig.)

DR. GAR.

Jeg skulde besøke dig ikveld, mor. —

FRU ELLYN.

Jeg vilde været her igaar.

DR. GAR.

Du?

FRU ELLYN.

For jeg ventet ikke, du vilde komme igaar.

DR. GAR

(mildt og stilt).

Du ventet ikke det, mor.

FRU ELLYN.

Men jeg orket ikke komme.

DR. GAR.

Du laa tilsengs?

FRU ELLYN.

Ja.

DR. GAR.

Det er saa fattig at si, at det hele gjør mig ondt.

FRU ELLYN

(overhører og sier stilt).

Jeg er kommet for at spørre, om jeg kan gjøre noget for dig, Ove.

DR. GAR

(tier et par øieblik).

FRU ELLYN

(tar imidlertid ordet igjen).

Jeg ber ikke om din tillid. Bare om din kjærlighet, Ove. — Hver anmodning fra dig tar jeg som bevis for, at jeg ikke har tapt i din hengivenhet.

DR. GAR

(går bort til hende og blir staaende og stryke hende paa ryggen).

(Stilhet. — Han driver bort fra hende.) Du kan gjøre mig en stor tjeneste, mor . . .

FRU ELLYN

(lyser).

Kan jeg?

DR. GAR.

. . . ved at svare skaanselsløst ærlig paa en del sporsmaal, som jeg vil rette til dig.

FRU ELLYN.

Det er da ikke om . . . om denne sak fra iforgaars?

DR. GAR.

Jo.

FRU ELLYN

(slukner).

Hvis jeg kan gi noget raad, saa . . . saa skal jeg gjøre det.

DR. GAR.

Hvis her var tale om et raad, saa kom jeg ikke til dig, mor.

FRU ELLYN.

Ikke det?

DR. GAR.

Nei, for du staar ikke fri. — Du elsker den ene part og — ikke den anden.

FRU ELLYN

(tier).

DR. GAR.

Hvordan er det, mor, du tror jo fremdeles, at Inga har ført mig bak lyset?

FRU ELLYN.

Jeg har ikke sagt, ikke insinuert, at jeg fremdeles er av den mening, Ove.

DR. GAR.

Men du er det allikevel, mor.

FRU ELLYN.

Er det Inga, som sier det?

DR. GAR.

Ja. — Hun har gjennomskuet dig.

FRU ELLYN

(tier et par øieblik — næsten hvisker).

Jeg kan jo ta feil.

(Tier igjen.)

Kanske har du ret, naar du sier, jeg ikke kjender hende.

DR. GAR.

Men ikke sandt, mor, du tror, du kjender hende, og du er i dit hjerte temmelig sikker paa hendes skyld?

FRU ELLYN

(bevæget, men med stor værdighet).

Jeg har ret til at ha min mening om hver person, jeg omgaaes, naar jeg ikke sier noget, som saarer og krænker.

DR. GAR.

Ja, kjære mor, men naar jeg nu ber dig, synes du da ikke, du skylder mig beviser for, at du har ret til at ha saa slette tanker om hende?

FRU ELLYN.

Jeg er mindst av alt kommet her for at tale ondt om din kone, Ove. — Og du kan ikke ville, at jeg skal gjøre det.

DR. GAR.

Jeg vil ha dine beviser mot hende. Ikke noget andet.

FRU ELLYN.

Beviser for hendes skyld mot dig har jeg ikke, bare indicier.

DR. GAR.

Som du synes tilsammen er saa sterke som et bevis.

FRU ELLYN.

Jeg gaar ikke længer i denne samtale.

DR. GAR.

De sterkeste indicier har mange ganger ført paa avveie.

FRU ELLYN.

Kjæreste Ove, derfor sier jeg ogsaa: — jeg kan jo ta feil.

DR. GAR.

Det sier du til mig. Men sier du ikke til dig selv: — „Jeg tror, hun er skyldig?“ — Hvad, mor?

FRU ELLYN

(vriker sig).

Hvorfor piner du dig selv — endnu mere end mig!

(Pludselig lytter hun og slaar ut med haanden i retning av dr. Gar for at faa ham til at tie.)

DR. GAR

(halvhøit).

Jeg forstaar ikke.

FRU ELLYN

(slaar igjen uvilkaarlig haanden ut mot ham. — Hvisker).

Jeg hørte nogen ved døren.

DR. GAR

(halvhøit).

Hvor?

FRU ELLYN

(peker i retning av døren til dagligstuen. Om litt hvisker hun).

For en stund siden hørte jeg, det knirket i entréelaaset.

DR. GAR

(oprørt, men snakker allikevel bare halvhøit).

Hvad? . . . Du mistænker virkelig? . . .

FRU ELLYN

(hurtig).

Ingen . . . ingen, Ove . . . Jeg hørte nogen ved døren, sa jeg.

DR. GAR

(gaar bort og slaar døren til dagligstuen op).

Her er ingen. (Trykker pan knappen til ringeapparatet.)

GJERTRUD

(kommer).

DR. GAR

(med tilkjæmpet ro).

Er min kone hjemme?

GJERTRUD.

Nei.

DR. GAR.

Hvem var det, som for en stund siden
laaste sig ind entréeveien?

GJERTRUD.

Det var mig.

DR. GAR.

Har De nylig været i dagligstuen?

GJERTRUD.

Ja. — Jeg skulde vande blomsterne; for
jeg glemte det imorges.

DR. GAR.

Det er godt. — Si til, naar min kone kommer.

GJERTRUD.

Vel.

DR. GAR.

De kan gaa.

(Gjertrud gaar.)

Mor, du trodde det kunde være Inga.

FRU ELLYN

(svarer ikke).

DR. GAR.

Svar mig ærlig, mor.

FRU ELLYN.

Hvorfor tvinger du mig til dette forførdelige! . . . hvor du er haard! (Graaer stilt og intenst.)

DR. GAR

(sier uten heftighet, men saaret og med en seig vilje, som vil tilbunds i saken).

Mor, hvad ret har du til at mistænke Inga for at lytte ved døren?

FRU ELLYN
(tier).

DR. GAR
(som før).

Jeg vil vite det.

FRU ELLYN.
Dette er uværdig av dig.

DR. GAR.

Anklag hende, saa jeg endelig engang kan
faa forsvare hende.

FRU ELLYN.

Tvinger du mig til at anklage hende, da
tvinger du mig til at hate hende. — Og jeg
vil ikke hate nogen.

DR. GAR.

Jeg vil forsøke at ta aarsakene til dit hat
bort, mor.

FRU ELLYN.

Men om du faar mit syn paa hende, og
jeg tar feil?

DR. GAR.

Dit syn paa hende kan jeg ikke faa; for jeg elsker hende.

(Sier stilt med skjult smerte) Selv om hun er skyldig, saa tror jeg allikevel paa hende, mor. — Hun har trangen til den fulde skjonhet. Derfor opgir jeg hende aldrig.

FRU ELLYN.

(reiser sig fuld av bevægelse).

Kjæreste ven . . . og endda vil du, at jeg skal sitte her og anklage hende for dig?

DR. GAR.

Jeg vil slaa dine indicier ned.

FRU ELLYN.

De indicier kjender du vist før.

DR. GAR.

Det er slet ikke sikkert.

FRU ELLYN

(sætter sig igjen).

Du maa vite likesaa godt som jeg, Ove, at hun ikke er sanddru.

DR. GAR.

Hvad er det da for løgne, hun har sagt dig?

FRU ELLYN.

(tier nogen faa øieblik).

Hun begyndte med at pynte paa sit hjem.

DR. GAR.

Herregud! — Var da det saa underlig?
Betænk da alt det pinlige, som uten hendes
skyld er veltet ind i hendes liv.

FRU ELLYN.

Det er netop det, jeg betænker, Ove.

DR. GAR

(venter et par øieblik paa fru Ellyn).

Derfor tror du ikke hun har kunnet klare
at være . . . ærlig mot mig angaaende fortiden?

FRU ELLYN.

Nei! — La det saa være nok, Ove. Jeg
har ret til at ha mine mistanker og indicier
for mig selv.

(Det blir stilt et par øieblik.)

DR. GAR.

Det er langt fra en smaaløgn til det, du mistænker hende for. — Jeg grov ikke efter hendes fortid. Hun fortalte selv . . . hun behøvde ikke at lyve.

(Lang stihet.)

Du har vist ikke merket dig sterkt nok det særegne ved hende, hendes hjertes skyhet for eksempel.

Desuten . . . det er nok det faktum, at hun ikke elsket ham.

(Stilhet. Med tiltvunget ro.)

Men du vil ikke gi mig alle dine grunde for, at du tror, hun har elsket ham . . . eller indbildt sig, at hun gjorde det. (Han tier, tvinges

til det af den smerte, som maa trykkes ned, forat han kan tale videre)

Du . . . du mener, at et stakkars proletarbarn og . . . og en mand som han . . . (stanser).

FRU ELLYN.

Ja. — Hans ydre og herkomst . . . hans aand og talent.

— Fetert var han jo ogsaa i visse kredser.

Forfængeligheten har saa meget at si i en ung pikes erotik.

DR. GAR.

Men hun er mærkelig litet forfængelig, mor.

FRU ELLYN.

Det er hun.

DR. GAR.

Ja, ikke sandt?

FRU ELLYN.

Men hun har sans for det, som har aandens glans over sig.

DR. GAR.

Ja.

FRU ELLYN.

Og han elsket hende og kunde ikke skjule det for nogen. Han trodde ogsaa paa hendes talent. — Det gjorde faa andre. Og han gik i breschen for hende.

DR. GAR.

Ja. (Tier og venter). Det er ikke nok, mor.

FRU ELLYN.

(tier).

DR. GAR.

Du mener, det er en grov usandsynlighed, at hun ikke skulde komme til at . . . at indbilde sig, at hun elsket den mand.

FRU ELLYN.

Kjære Ove, du vet selv alt det, som taler mot hende.

DR. GAR.

Du tænker paa digtene. Men de hverken bekræfter eller avsvækker, synes jeg.

FRU ELLYN

(tier).

DR. GAR

(med litt farveløs stemme).

Hun verger sig daarlig, naar hun har ond samvittighet. Hun har altid straks tilstaat hver liten usandhet, jeg har faat mistanke om. — Vær sikker, mor, hun vilde ha tilstaat denne store løgn ogsaa, om hun var skyldig.

FRU ELLYN

(tier).

DR. GAR

(litt modløs i stemmen).

Du tror ikke det, du. — Du tror, hun kan ikke tilstaa; for da maa de mange smaa løgne, som er grodd op omkring denne ene store løgn . . . de maa ogsaa rykkes op. — Jo, det er det, du mener. — Hun vilde føle det, som om hele livet faldt. — Du mener, at en tilstaaelse her gir lange indblik bakover.

FRU ELLYN

(kommer der et svakt støn fra).

DR. GAR.

Men slikt kan du mene og tro, mor, fordi du aldrig har hørt for en egte klang uskylden har i stemmen hendes . . . og aldrig har set, hvor dyp renheten er i øinene hendes. — Naar jeg ser ned i dem, da maa jeg tro.

FRU ELLYN.

(tier).

DR. GAR.

Men du synes, at stemmen og øinene er de samme, naar hun sier en usandhet ogsaa. — Det synes du, mor? — Ikke sandt?

FRU ELLYN

(vrider sig, sier næsten haardt).

Jo!

DR. GAR

(med nedtvunget bevægelse).

Men jeg har hørt og set forskjellen, mor; for der er en forskjel for mig, som kjen-der hende.

Der er bare ett menneske, som kjender alt i en kvinde. Det er den mand, som hun elsker, og som hun tilhører med sjæl og legeme. — Han er det eneste menneske, en kvinde aapner sig helt for. Bare han faar et og andet gløtt ned i hendes væsens dyp. — Dømmer han mildere end andre om hendes fejl, saa er det, fordi han ser dem som skygger av hendes fortrin. — Tror han paa hende, naar alle andre svigter hende, saa er det, fordi han har set bunden i hende, har set, at det gode i hende, det er bunden. Det gode er det egentlige. Det andre er bare tilfældige vekster. — Bare den mand forstaar fra dypet, at hun, trods al synd og skrøpelighet, er født i Guds billede . . . at hendes liv er en helligdom.

(Der blir lang stilhet.)

(Dr. Gar har en ny stemme, naar han sier.) **Mor, du** skal ikke bry dig om, at hun har skrønet litt i dig. Det er bare en instinktmæssig trang til at holde dig utenfor det intime i hende. Hun er en drømmer, et fantasimenneke. Og du er jo fremdeles fremmed for hendes hjerte.

FRU ELLYN

(tier).

DR. GAR

(fylt av erindringen).

Men hun var ikke en fremmed for mig den første gang, jeg holdt hende i armene. Nei! Nei! Hun talte sandt. Hun kunde ikke andet. I slike øieblik kan ingen lyve, ingen, som har evne til at føle det, vi følte, og til at graate de taarer, vi graat sammen. Det vilde ha været en forbrydelse, som aldrig kan slettes ut, selv om den tilgives . . . aldrig kan slettes ut hverken hos den, som sa løgnen, eller hos den som hørte den.

(Om litt sætter Dr. Gar sig. — Fru Ellyn gaar bort og stryker ham over haaret. Han sitter helt optat av sig selv, ser

ikke op. Fru Ellyn blir ved at stryke ham en stund. Siden gaar hun stilt uten et ord mot døren til forstuen. — Endelig ser han op og reiser sig.)

DR. GAR.

Gaar du, mor?

FRU ELLYN.

Ja.

DR. GAR.

Jeg skal følge dig.

FRU ELLYN.

Nei tak. — Det er overflødig. — Skulde du senere paa dagen faa lyst til at besøke mig, saa vil det glæde mig.

(Det ringer.)

DR. GAR.

Hvem er det? — Jeg vil ikke træffe nogen.

FRU ELLYN.

Jeg kan vente litt, til den, som ringte, er gaat. (Der blir stilhet en stund.)

GJERTRUD

(kommer ind).

Arkivar Løding.

DR. GAR.

Naa. (Betænker sig.) Hvad er det, han vil?
Han var jo her iforgaars.

(Til Gjertrud.) Ja.

(Gjertrud ut.)

FRU ELLYN.

Saa gaar jeg ut gjennem dagligstuen. —
Jeg vil ikke møte ham nu.

DR. GAR.

Det forstaar jeg saa godt, mor.

(Fru Ellyn gjør, som hun har sagt.)

ARKIVAR LØDING

(fra forstuen).

Goddag, Ove.

DR. GAR

(uten at se paa ham).

Goddag. — Sæt dig.

LØDING.

Hvordan har du det?

DR. GAR

(som før).

Tak. — Udmerket.

LØDING

(sætter sig tilvenstre).

DR. GAR

(blir staaende).

Du kom snart igjen.

LØDING.

Ja.

DR. GAR.

Er det et varsel om, at du vil komme ofte — som i gamle dage?

LØDING.

Nei.

DR. GAR.

Forrige gang ventet du tre fjerdingaar, før du kom for at se, om idyllen endnu varte.

LØDING.

Og nu ser du, jeg kommer igjen to dage senere. — Du kan da selv bedst tænke dig for et skrøpelig indtryk jeg fik av idyllen.

DR. GAR.

Din længsel efter at se idyllen død kan ha narret dig.

LØDING

(som er blit opmærksom paa det dulgt lidenskabelige hos dr. Gar).

Saa heftig er min længsel ikke.

(Det blir stilt et øieblik.)

DR. GAR.

Hvorfor kommer du saa idag?

LØDING.

For at laane penger. — Ikke til mig selv
Gudskelov. Men til en ung og fattig djævel.

DR. GAR.

Som fortjener at hjælpes.

LØDING.

Det vil jeg ikke netop paastaa, han gjør.

DR. GAR.

Men du under ham alt godt allikevel.

LØDING.

Ikke jeg. Men jeg vet, at din menneske-
kjærlighet gjør det.

(Kort stilhet.)

DR. GAR.

Si mig nu den virkelige grund til at du har holdt dig borte fra mig snart et aar.

LØDING.

Den har jeg ærlig fortalt dig.

DR. GAR.

Jeg tror dig ikke.

LØDING.

Det er noget nyt.

DR. GAR.

Jeg har gennemskuet dig.

LØDING.

Saa vet du, jeg taler sandt.

DR. GAR.

Du burde kommet, selv om du ikke likte den maaten jeg erobret min kone paa . . .

LØDING.

Kjære Ove, du er paa feilspor.'

DR. GAR.

. . . og hvor stor sympati du end har med den mand, som mistet hende.

LØDING.

Dette er saa galt som det kan bli.

DR. GAR.

Jeg mener, at selv om du hadde hat temmelig meget mot min kone, burde du kommet.

LØDING.

Og jeg paastaar, du tar feil.

DR. GAR.

Og endda har du krænket et saa fint og varmt menneske som min kone og krænket mig ved ikke at ta imot de to indbydelser.

LØDING.

Nogen krænkelse har jeg ikke merket før idag.

DR. GAR.

Hvis det hadde været dig et offer at komme, burde dit besungne venskap for mig ha tvunget dig til at bringe det.

LØDING.

Det vilde mit venskab for dig sikkert ha gjort, om jeg hadde visst, at du satte pris paa den slags offer. — — Du staar der pludselig rustet til tænderne. Og fuld av mistanker. Jeg kjender dig ikke igjen.

DR. GAR.

Du burde ikke vente dig andet. Du viste ikke — ikke engang av høflighet — en liten draape medglæde, dengang Inga blev min . . .

LØDING.

Du har frisket op i din hukommelse ogsaa,

DR. GAR.

. . . og kom ikke i mit hjem fra den dag jeg giftet mig.

LØDING.

Kjære Ove, jeg visste jo, du behøvde mig ikke længer.

DR. GAR.

Det er ikke den hele sandhet.

LØDING.

Hvad er da den hele sandhet?

DR. GAR.

At venskap heller ikke for dig er blit andet end en maske for egoisme og svindel . . .

LØDING

(reiser sig).

DR. GAR.

. . . for du har mistet livsguldet dit. Du er blit en fattig mand.

LØDING.

(gaar rolig nogen skridt i retning av døren og stanser).

Du tror altsaa ikke, at min filosofi er sandhet for mig?

DR. GAR.

Den er en bedsk og billig drik, du strammer dig op med.

LØDING

(haanlig).

Billig for dig, som ikke har betalt den.

DR. GAR.

Dine kolde, haanlige stænk hen over min legitime erotik, hvad var det andet end nag over, at livet har mishandlet din kjærlighets-evne.

LØDING.

Saa ond er ingen lykkelig mand.

DR. GAR.

Si nu, hvad dit virkelige erende var her idag!

LØDING

(maaper et øieblik, gaar bort til døren og lægger haanden

paa laaset).

Vi har været venner, siden vi var fire aar.

DR. GAR.

Da er det paa tide, at det er forbi.

LØDING

(med vegt).

Bare det ikke er paatide, at det faar sin sidste store fornyelse, Ove.

DR. GAR.

Et lik begraver man.

LØDING.

Jeg har hørt dit nødskrik. — Min haand skal bestandig være strakt frem mot dig, Ove.

(Han gaar ut.)

DR. GAR

(alene — Han blir staaende tyngt av tanker).

Han kaldte sig min ven. Og ventet paa, at hun skulde styrtes.

(Om litt nærmer han sig skapet og blir staaende og se paa det. Flytter sig og ser paa det igjen. — Det banker paa døren til dagligstuen.)

Hvem er det?

REDAKTØR UDVOLD

(fra dagligstuen med en blok notatpapir og en fyldepen i haanden).

Aassen staar potetene hos dig da, Gar?

DR. GAR.

Er det dig? Hvordan er du kommet derind?

UDVOLD.

Piken sa, at Løding var her. Men jeg vilde træffe dig alene.

DR. GAR.

Men piken har ordre til at melde enhver, som vil ind.

UDVOLD.

Ja, hu sa saa. „Men det er ikke værdt“, sa jeg, „at forstyrre herrerne. Doktoren er min gode ven,“ sa jeg.

(Sætter sig. — Dr. Gar driver. Udvold sender ham et granskende sideblik.)

Saa mye underlig som hænder, gut. Den gamle storsnuten, bureauchef Krause, vil ikke se mig i sit hus. Det har han med rene ord sagt til en ven av mig, endda vi er politiske meningsfæller. (Ler dæmpet av medlidenhet med bureauchefen.) Stakkars mand, han skulde bare vite, at jeg er saa altfor mye

ute i selskapeligheten allikevel. — Langt mer end jeg skjøtter om.

(Det blir stilt en stund.)

Har du lagt merke til, hvor sjelden talerbegavelsen er i vort samfund? — Det var stof til en artikel, Gar. — Mens vi har hat en række rikt begavede digtere og musikere . . . saa er det da næsten ikke til at støte paa en mand, som kan snakke beaandet. — Ikke i en længere tale. — Som naa igaar — jeg nævner det bare som et eksempel — jeg var for første gang i middag hos det gamle høirepergament, general Bugge. Jeg har forresten en mistanke om, at den holdtes for mig. — Naaja. Han sætter pris paa min kamp for forsvarssaken og endnu mere paa mit humør og mit kjernefulde fyndsprog. — Ja, saa skulde han holde talen for mig, ha, ha, ha, ha. Men tror du han bare saa nogenlunde fik form paa alt det, han hadde at si om mig? — Stakkar. — Jeg fik reint vondt av gammeln, jeg.

(Kort stilhet. — Sier alvorlig og eftertænksom.)

Nei, talerbegavelser . . . de er sjeldne hos vors.

(Udvold sender dr. Gar et granskende og forventningsfuldt sideblik.)

DR. GAR.

Du kommer med godt humør idag ogsaa, du Udvold.

UDVOLD.

Ja, en byr gjerne paa det, en har nok av, ha, ha, ha, ha.

DR. GAR.

Du tilhører de uovervindelige, du.

UDVOLD.

Ja, jeg sier, som jeg har sagt, jeg. — Jeg kan ikke slaaes ihjel. — Der er saan livsfrodighet over mig, ser du. Jeg kan nok engang imellem faa et svimeslag; for jeg er en uvorren fandt, vet du. Men—e— jeg retire-
rer¹ altid dagen efter, ha, ha, ha, ha.²

¹ Jeg retirerer ɔ: kommer mig (østlandsk folkelig uttryk.)

Forf. anm.

² Naar Udvold ler saa godt her, er det baade av glæde og beundring over, at han er slik, som han karakteriserer sig, og ogsaa av glæde og beundring over, hvor morsomt et uttryk hans mening om sig selv fik.

Forf. anm.

DR. GAR.

Hvad er det saa du har paa hjerte idag?

UDVOLD.

Og det spør du om! — Anmeldelsen natyrlich! — Ringves digte!

DR. GAR.

Du kommer i egen person for at høre om denne anmeldelse?

UDVOLD.

Ja. — Saa kan du forstaa, hvor det er mig om at gjøre at faa 'n.

(Pludselig.) Du synes da ikke, det er underlig, at jeg kommer selv?

DR. GAR.

Nei, slet ikke.

UDVOLD.

(sender ham et usikkert sideblik).

Du skulde holde telefon, far.

DR. GAR.

Jeg kan ikke skrive den anmeldelsen.

UDVOLD

(reiser sig, agerer).

Ikke skrive? ... Er du aldeles spænna gælen, mand! — Men kjæreste ven, du lovte det jo.

DR. GAR

(tier).

UDVOLD.

At du ialfald ikke sendte et bud, straks du hadde læst boka! — To døgn spildt!

DR. GAR

(tier).

UDVOLD.

Hvorfor vil du ikke skrive anmeldelsen?

DR. GAR.

Du hørte vist ikke, jeg sa, at jeg kan ikke.

UDVOLD

(ser sig raadvild om).

Ubegripelig!

DR. GAR.

Samtidig vil jeg si dig, at jeg nok kan, men ikke vil skrive lenger i avisen din.

UDVOLD

(reiser sig og sier stilt, litt nedslaat).

Jeg vet, hvorfor du hater mig.

DR. GAR.

Jeg hater dig ikke.

UDVOLD.

Men du ser ned paa mig. Det har jeg
hat en føling av bestandig.

DR. GAR.

Saa —aa? — Jeg vil heller si, at jeg be-
klager dig.

UDVOLD.

Hvorfor det?

DR. GAR

(tier en stund).

Hm. Blandt andet fordi du aldrig endnu
har faat øie paa en evig værdi i menneske-
livet.

UDVOLD.

Aha! — Du tror kanskje, jeg mangler høi-
ere intelligens, du!

DR. GAR.

Jeg tror, at du med al din fagdygtighet og fagviden er dypt uvidende om din egen uvidenhet.

UDVOLD.

Hvad vet du om det?

DR. GAR.

Jo, din evige selvtilfredshet og evige selv-applaus skralder det ut paa gatehjørnerne.

UDVOLD.

Du foragter mig altsaa?

DR. GAR.

Nei, bare kvalmes litt ved dig.

UDVOLD.

Det har du gjort bare i det sidste aaret, siden du blev gift. Og jeg vet hvorfor, sier jeg dig! Det er paa en maate min skyld. Men...ja, nu kan du høre min fremstilling av saken...saa kan du sammenligne den med din frues...

DR. GAR.

Med min kones?

UDVOLD.

Ja netop! for jeg vet, hvorfor du ikke længer vil omgaaes mig.

DR. GAR.

Jeg forstaar ikke . . .

UDVOLD.

Jo, det gjør du vist; for her ligger hunden begravet. Jeg vil forsvare mig. Og da sier jeg: — det var din svigermor, som begyndte. Det kan være . . . saan en ti aar siden naa. Jeg hadde sluttet som sakfører og gaat ind i bladet som politisk medarbeider og største aktionær. Saa skulde der være oprydning i ekspeditionen. Et par damer blev kjørt paa porten for slendrian. — Madam Lein var skurekone hos os og bad mig skaffe en av døtrene hendes, som hette Inga, en plads i ekspeditionen. Hu hadde saa fin en haandskrift, sa a. Jeg la ikke no' videre brett paa madam Leins anmodning; for der

var saa mange ansøkere med middelskoleeksamen. Men madam Lein, hu klemte paa, hu. Og kom med forskjellige dunkle hentydninger om, at hendes datter var saa pen og slikt no' i den retning bortover ... tja kort sagt ... jeg fik et tydelig indtryk av, at hu bød hende frem, jeg ... ja tilfals.

DR. GAR

(stiv og næsten maalløs).

Hvad sier du, mand?

UDVOLD.

Jo, saagu gjorde hu det. — Jeg var jo dengang adskillig yngre end naa og mere letsindig ... var ungkar og spellemand ... ja, jeg vil ikke no' menneske no' vondt. Du og mange andre vet, at det er saa sandt som det er sagt, at jeg er en snil og hjælpsom mand. Jeg er bare litt ondskapsfuld mot folk, som krænker mig ... og det er vi vel alle sammen. Jeg trodde jo, at mor og datter var enige. Men det tok jeg feil i. Og det var ikke min skyld, at jeg tok feil. Det var din svigermors; for da datteren kom op til

mig for at tale om pladsen, ja, saa blev hu straks fornærmet og gik. — Og det var jo udmerket gjort av hende selvfølgelig. Men jeg hadde altsaa været uheldig; for vi er jo alle bare mandfolk.

— Dette har din kone fortalt dig. Det har jeg merket av flere ting. Du har faat imot mig; men det er ikke rigtig overlegent av dig, Gar.

DR. GAR

(sitter endnu en stund taus. — Sier stilt).

Det blir som jeg har sagt: — jeg vil ikke skrive mer i din avis.

UDVOLD

(nærmer sig døren).

Du har altsaa raad til at miste en ven.

DR. GAR

(stilt og uten at se op).

Ja.

UDVOLD.

Høh! — Det sier du naa i en bitter stund. Men du vil nok engang komme til at indse, at det lønner sig ikke at stille sig

venneløs i livet. — Ja, du maa ikke tro, at jeg naa snakker til fordel for mig selv. Jeg har nok av venner Gudskelov. Og menneskene er naa trods alt gjennomgaaende snille da. — Det talte jeg netop med min kone om igaar.

Solter

— Farvel.

DR. GAR.

Farvel.

(Det varer en stund, inden han reiser sig og driver. Han nærmer sig skabet og blir staaende og se paa det.)

FRU INGA

(stilt inde fra forstuen uten overtøj)

Goddag igjen.

DR. GAR.

Naa! Er du der.

FRU INGA

(vil gaa mot dagligstuen).

Jeg gik her igjennem, bare forat du skulde se, at jeg er kommet hjem.

DR. GAR.

Vær her litt.

(Han sætter sig. — Stilhet.)

Vil du ikke sitte ned?

(Fru Inga finder sig ogsaa en plads.)

Mor har været her.

FRU INGA.

Hvad? — Min mor?

DR. GAR.

Nei, min mor.

Hvorfor farer du op slik, fordi om du tror, din mor har været her?

FRU INGA.

Det har vi da talt om . . . ja sidst for et par dage siden.

DR. GAR.

Det er, som du har noget at frygte av hende. — Har du det?

FRU INGA.

Nei. Ikke andet end bare det at se og høre hende.

DR. GAR.

Hvorfor har du da ikke bedt mig om at forby hende at komme her?

FRU INGA

(tier).

DR. GAR.

Alt det, som hindrer dig i at arbeide dig ut til frihet og sikkerhet, bør væk.

FRU INGA.

Ja, du har ret i det.

DR. GAR.

Min kone skal ikke hemmelig skjælv for nogen.

FRU INGA

(med halvt duigt trods).

I hemmelighet skjælver jeg ikke for nogen.

DR. GAR.

Min kone kan søke hjælp og beskyttelse hos mig, om hun trænger det.

FRU INGA.

Det vet jeg, kjære Ove.

DR. GAR

(behersket, næsten dæmpet).

Du har aldrig fortalt mig, at hun har lagt fælde for dig, saa du skulde falde.

FRU INGA

(sky og spak).

Nei.

DR. GAR

(saaret).

Slikt noget skal jeg først faa vite av andre.

FRU INGA

(stilt).

Hendes største skjendsel har jeg ikke nævnt. (Stemmen er dæmpet av saarheten) Vil du bebreide mig det, Ove?

DR. GAR.

Nei. — Men det er det, at du ellers ikke har sparet hende.

FRU INGA.

Jeg tidde, kanske fordi hun er min mor.
 (Reiser sig. — Hun ler kort og mørkt.) Blodet er aldrig
 saa tyndt, at det ikke er tykkere end vand!
 — Eller . . . kanske jeg gik ut fra, at du
 ikke kunde forstaa en slik skjendsel . . .
 du med din mor . . . med dit hjem.

DR. GAR.

Saa—aa?

FRU INGA

(pludselig i trods).

Jeg vet ikke sikkert, hvorfor jeg tidde.
 (Stilhet.)

DR. GAR.

I forgaars aftes fortalte du mig, at du
 hadde sagt to usandheter til min mor. Du
 fortalte mig det — sa du —; for du hadde
 trang til at være aapen mot mig, og det
 vilde du, at jeg skulde se.

FRU INGA

(spændt).

Ja?

DR. GAR.

Hadde du ikke en baktanke med at for-

tælle mig om disse to usandheter? — Tænk dig nu vel om, Inga.

FRU INGA

(tænker sig om en stund).

Kanske havde jeg det. — Jeg saa, at din mor forstod, jeg talte usandt. Og saa vilde jeg komme før hende til dig med det.

DR. GAR.

Du trodde virkelig, min mor vilde komme til mig og fortælle slikt noget om dig?

FRU INGA.

Da først trodde jeg det om hende. Aldrig før. Men da . . . efterat hun havde læst digtene.

DR. GAR

(har reist sig og driver. Nu ler han av bitterhet).

Du hadde trang til at være aapen mot mig!

FRU INGA

(fortvilet).

Det hadde jeg ogsaa . . . jeg har det dag og nat . . . nu mere end nogen gang, siden vi blev gifte.

DR. GAR

(saart).

Samtidig gjemmer du paa ting, som det maatte være en selvfølge mellem os to, Inga, at jeg kjendte.

FRU INGA

(harm og trodsig).

Jeg kan ikke for, at jeg er slik. Jeg vil være sand. Og saa viser du mig, at jeg har været usand. Denne gang visste jeg ikke, jeg hadde været det, før du pekte paa det. — Baktanken var hos mig, uten at jeg merket det.

(Ømt.)

Ha taalmodighet med mig. — Det har du lovt mig.

(Hun overvældes.)

Ove, mistænk mig ikke ihjel!

(Hun graater stilt og maa sette sig Der falder ingen ord paa længe. Endelig gaar hun bort til ham, stiller sit ansigt nær op til hans og sier.)

Tror du, at han var mere end min ven i de to aarene?

DR. GAR

(fast)

Nei. — Men jeg har følt isinger fra den

mulighet, at du hadde sagt mig en forsmædelig løgn.

FRU INGA

(hvisker ut av forfærdelse).

Har du det?

DR. GAR

(fast).

Ja.

FRU INGA

Somme ganger har jeg ant slikt noget. Men jeg turde ikke spørre.

DR. GAR.

Det saarer dig, at jeg ikke har kunnet le en himmelhøi tryg latter ved tanken paa en slik mulighet.

FRU INGA.

Hvorfor er du fremdeles haard mot mig?

DR. GAR.

I de sidste par døgn har jeg været under den tvang at maatte plukke sammen alt det, som talte for dig og mot dig. Og da blev jeg litt efter litt klar over noget, Inga, —

det nemlig, at du har gjemt meget av dit liv bort for mig. Meget netop av det dypeste i dig har du gjemt bort. — Baade bevisst og ubevisst har du gjort det. — Du har ikke git dig til mig grænseløst. Men du lot mig leve i den tro, at du gjorde det.

FRU INGA

(tar sine øine bort fra ham).

DR. GAR.

Det er ydmygende for mig at opdage slikt, Inga.

— Jeg er vel mere naiv og mere egoistisk, end jeg har visst om.

— Helt til for et par dage siden indbildte jeg mig at være rikere, end jeg var. — Ikke sandt, Inga?

FRU INGA.

Jo. — Jeg har narret dig -- bevisst og ubevisst — som du sa. (I sorg.) Jeg vilde saa gjerne, men kunde ikke gi dig alt mit, Ove.

DR. GAR

(næsten mildt).

Men hvorfor er det slik, Inga?

FRU INGA

(venter en stund).

Jeg finder ikke altid ord for det, som er inde i mig, — ikke altid mening i det heller.

DR. GAR.

Saa.

FRU INGA.

Det er saa meget, som det ene menneske ikke kan si det andet.

DR. GAR.

Ikke den, en elsker og har fuld tillid til heller?

FRU INGA.

Nei, ikke til den heller. — Ikke til nogen, ikke til Gud engang. — Og saa blir det liggende igjen som suk inde i en.

(Stilhet.)

DR. GAR.

Gi mig da der du staar bare nogen antydninger. — Kanske kan jeg hjælpe dig, Inga.

FRU INGA

(tier en liten stund).

Det er for eksempel det, at jeg somme

ganger . . . ja likesom føler træk fra døren.
— Den aapner sig bitte litt paa gløtt den
døren, som jeg engang skal ut gjennom . . .
for at fortsætte min vandring . . . som før
jeg kom hit . . . saan i det uvisse . . . til nye
mennesker.

DR. GAR

(langsomt i stor undring).

Hvad er det du sier? — Jeg forstaar ikke
. . . Naar føler du den trækken fra døren?

FRU INGA.

Hvergang jeg har været uærlig mot dig —
feig som du kalder det . . . Hvergang jeg
netop har gjemt noget av mig selv, som jeg
burde git dig, og som jeg hadde trang til at
gi dig.

DR. GAR

(tænker sig om. — Det blir stilt).

Du snakker om, at du skal ut . . . til nye
mennesker . . . paa vandring.

FRU INGA

(tier).

DR. GAR.

Føler du da ikke stuerne her som dit hjem, Inga?

FRU INGA.

Jo. — Men tror du ikke, jeg nu snart har spolert det for mig?

DR. GAR

(fast).

Nei.

FRU INGA.

Jeg har ogsaa opdaget noget i de sidste dagene og nætterne.

DR. GAR.

Hvad er det?

FRU INGA.

Det at dødskampen er begyndt.

DR. GAR.

Dødskampen?

FRU INGA.

Ja. — Vor lykkes dødskamp.

DR. GAR.

Det er ingen mening i det, du sier.

FRU INGA.

Du vil bli træt av mig, Ove.

DR. GAR.

Jeg? . . . jeg, som føler mere for dig nu end nogen gang før, Inga?

FRU INGA.

Jeg vil bli ved at skuffe dig.

DR. GAR.

Hvordan vet du det saa sikkert?

FRU INGA.

Jeg har hat saa mange nederlag — . . . flere for mig selv end for dig.

DR. GAR.

Du er modløs.

FRU INGA.

Og kanskje vil du bli ved at mistænke mig. Og det er det værste, du kan gjøre mot et menneske som jeg.

(Stilhet.)

Den første gang jeg var hjemme hos dig, efterat vi var blit forlovet, da hadde alle tingene, alle møblene og portrættene likesom noget av dig. Men alle ting saa allikevel fiendsk paa mig, Ove. — „Er du sand?“ spurte de; for jeg hadde vel allerede begaat en liten feighet mot dig. — „Jeg vil være det,“ skrek det i mig. — „Jeg skal bli det!“

Nu kan du jo se, om min redelige vilje har hjulpet mig, Ove.

DR. GAR.

Den har, trods alle nederlag, hjulpet dig.

(Kort stilhet.)

FRU INGA.

Du vet ikke, hvad dit hjem sa mere, du Ove.

DR. GAR.

Hvad var det?

FRU INGA.

„Du skal ut igjen . . . ut paa vandring . . . til nye mennesker.“

(Den stille graaten halvt kvæler ordene.)

DR. GAR.

Om du dengang havde fortalt mig dette,
Inga!

FRU INGA.

Jeg kunde ikke si dig slikt noget.

DR. GAR.

Og hvorfor kunde du ikke, tror du?

FRU INGA.

Jeg hadde vel en slags uklar mistillid
til dig.

DR. GAR.

Mistillid?

FRU INGA.

Naar det gjaldt den slags ting. — Du var
klok og lærd, men . . .

DR. GAR.

Men?

FRU INGA.

Du visste likesom ikke, hvad angst var
for noget. Jo, du visste det nok; men du
hadde likesom aldrig selv været ræd . . .
ikke ræd det at være til ialfald . . . eller ræd

det, du hadde lagt bak dig i livet, og det, som laa foran dig . . . ikke ræd den utrolige lykken, du staar med mellem hænderne heller.

DR. GAR.

Aa jo, Inga, det hadde jeg, — om ikke saa sterkt som du.

FRU INGA.

Du var sikker paa dig selv, du, og sikker paa mig. Ingen vanskelighet var til for dig.

DR. GAR.

Det bare syntes slik, Inga; for du hadde gjort mig overlykkelig.

FRU INGA.

Du sa netop, at min redelige vilje har hjulpet mig, trods alt. — Men det har den ikke, Ove.

DR. GAR.

Hvad vil du si med det?

FRU INGA.

Naar jeg nogen gang rigtig vilde noget, da tapte jeg tilgangs.

DR. GAR.

Beständig?

FRU INGA.

Be—stan—dig.

DR. GAR.

Tror du ikke, det kom av, at troen paa dit forehavende og tilliden til dig selv var for liten, allerede før du begyndte at ville?

FRU INGA.

Jeg vet ikke.

DR. GAR.

Nævn mig da et eksempel.

FRU INGA

(tænker sig litt om).

Jeg hadde aldrig truffet nogen, som hadde et saa rent og tillidsfuldt sind som dit. Dig maatte jeg ikke saa mistanker i, tænkte jeg.
— — Men saa gjorde jeg det allikevel.

DR. GAR

(gaar der et angstgys igjennem).

Du tror ikke paa vor lykke sammen, Inga?

FRU INGA

(tier en stund).

Hvis du bare, bare kan la være at mistænke mig.

DR. GAR.

Det kommer vel an ogsaa paa dig.

FRU INGA

(med overbevisning).

Nei, det kommer bare an paa dig her-
efter. — Hvis du tror mig . . . tror mig blindt,
saa kan jeg kanske engang bli det, du vil
gjøre ut av mig. Men mistænker du mig
. . . ja, jeg flygter langt væk . . . langt ut i
verden.

— Og saa én ting til: — pek ikke paa
hver liten feighet av mig. Bry dig ikke om
de smaa nederlagene nu, naar du kjender
de største.

DR. GAR

(sætter sig, sier slagen — næsten mere til sig selv end hende).

Nei, jeg skal ikke mere peke paa din
skrøpelighet.

FRU INGA

(ind til ham der han sitter. Hun kysser hans haar og stryker det).

Det har været onde dage.

DR. GAR.

For os begge, Inga. — Jeg levde i en stadig tørst.

FRU INGA.

Tørst? — Efter hvad?

DR. GAR.

Efter mere kundskap om dig. — Fik aldrig nok. — Jeg tørstet efter de smaa erindringer du har i en eller anden skuffe i skabet dit.

FRU INGA.

Det var da underlig! — Du trodde da ikke, jeg kunde ha noget dér, som jeg var ræd for.

DR. GAR.

Nei, nei ikke slik. — Men jeg kjendte dem ikke. Du hadde ikke vist mig dem.

FRU INGA.

De fleste er fra min teatertid. Og den liker du ikke synderlig.

DR. GAR.

En eneste liten ting . . . en eneste linje et brev kunde fortælle mig noget, som jeg ikke visste før om dig. En eneste linje kunde gi stof til en samtale om dit liv. — Jeg vilde høre den historie, disse tingene har, skjønner du.

(Der blir en kort stilhet. I den lytter pludselig begge efter det, som netop er sagt.)

FRU INGA.

Jeg vil saa inderlig gjerne vise dig dem, Ove. — Men netop idag er der en kjedelighet i veien.

DR. GAR.

Saa. — Hvad er det?

FRU INGA.

Jeg kan ikke finde nøkkelen til skapet gjen. — Jeg maa ha mistet den.

(Igjen blir det stilt et øieblik).

DR. GAR.

Pleier ikke nøkkelen at ligge i den lille skuffen der øverst?

FRU INGA.

Jo, men lille Tordis stod forleden dag paa

en stol og grov nede i skuffen efter nøkkelen. Og saa tok jeg den ut.

DR. GAR.

Naar tok du den ut sidste gang?

FRU INGA.

Iforgaars. — Nu skal jeg se efter i haandvæsken én gang til.

(Ut i forstuen.)

DR. GAR

(alene. — Sier langsomt i eftertanke).

Iforgaars? — — Men igaar middag hørte jeg jo, at hun kastet nøkkelen ned i den lille skuffen. — Jeg sat her over en bok. — Jeg hørte det, fordi jeg allerede da hadde lyst til at læse brevene i skapet . . .

(Mumler.)

Besyderlig! (Reiser sig.)

FRU INGA.

(ind).

Nei, i haandvæsken er den ikke. Og det maatte jeg jo vite. — Jeg maa ha mistet den paa gaten.

DR. GAR

(rolig).

Du maa huske feil, Inga. — Det er ikke sandt, du tok nøkkelen ut sidste gang iforgaars.

FRU INGA.

Ikke sandt? Hvorfor ikke det?

DR. GAR.

Jeg hørte selv, du kastet nøkkelen ned i skuffen igaar middag.

FRU INGA.

Naaja, saa var det igaar eftermiddag, jeg tok den ut. (Faar en indskydelse.) Nu forstaar jeg, hvordan jeg kom til at gjøre en slik huskefeil: Jeg vilde tat nøkkelen ut iforgaars, da Gjertrud fortalte mig, at Tordis hadde gravet nede i skuffen. Men jeg sat netop her og sydde paa en ny hat til Gjertrud. Og saa blev nøkkelen liggende i skuffen. Siden glemte jeg det hele. Men igaar eftermiddag, da jeg ventet Tordis, saa tok jeg den ut.

DR. GAR

(fremdeles rolig).

Hvor gjorde du saa av den?

FRU INGA.

Jeg stak den i kjolelommen — indtil videre.
Men nu er den ikke mere der.

(Gaar hurtig bort til skabet, trækker i hempen paa hver skuffe, men ingen av dem gir efter.)

Nei. — Laast.

(Det blir stilt et par øieblik.)

DR. GAR.

Jaja, skabet maa da kunne dirkes op. —
Arbeidsbordet er ogsaa blit dirket op engang.
— Jeg gaar ned efter smeden.

FRU INGA.

Smeden? — Ja, gjør det.

DR. GAR.

Ja, for laasene maa jo op, og du maa ha
ny nøkkel.

FRU INGA.

Ja, det maa jeg.

DR. GAR.

Jeg kan ha godt av den lille turen.

FRU INGA.

Javist.

DR. GAR.

Jeg har ikke været utenfor en dør idag.

FRU INGA.

Nei, det har du ikke.

DR. GAR.

Jeg er her igjen om nogen minutter.

(Gaar.)

FRU INGA

(staar og ser frem for sig en stund).

Han fik det saa travelt med smeden.

Han mistænker mig fremdeles.

(Om litt gaar hun mot dagligstuen for at gaa ut. Da stanser hun braat ved døren og tar noget op av gulvet.)

Men her ligger jo nøkkelen! — Her er den jo! Da har den faldt ut av kjolelommen min imorges allikevel.

(Gaar raskt bort til skapet.)

Det er da vel den rigtige nøkkelen? Ja, selvfølgelig.

(Laaser op en skuffe og trækker den ut et par tommer.)

Selvfølgelig!

(Hun skyver den fremtrukne skuffen ind, glemmer i farten at laase den, trækker nøkkelen ut og kaster den ned i den lille skuffen øverst, hvor nøkkelen pleier at ligge.)

Hun driver omkring. Begivenheten har oplivet hende. — Da stanses hun av en tanke.)

Han skulde da vel ikke kunne komme til at tro, at jeg har hat nøkkelen hele tiden! — Han er blitt saa mistænksom. — Han indbilder sig vist, at jeg er blitt litt ræd for et eller andet i brevene mine i skuffen.

(Stilhet.)

Jeg kunde lægge nøkkelen der jeg fandt den! — Saa var jeg fri den forfærdelige mistanken.

(Hun blir het og forvirret; for hun tænker paa, hvad som kan hænde, og paa, hvad hun bør gjøre. Fristelsen til at fuske sig fra ubehageligheten plager hende. Hun kan ikke staa rolig, men driver omkring hit og dit, til hun hurtig gaar bort til skapet, henter nøkkelen ut av skuffen, piler bort til dagligstuedøren og legger den der, hun fandt den.)

DR. GAR

(et par øieblik senere fra forstuen. En smedgut med en hank dirker følger ham).

Her har vi smeden, Inga.

(Til smedguten) Dér er skapet.

(Smedguten tar fat paa en skuffe og faar den op. — Dr. Gar staaar ved siden av og følger arbeidet. Han har ryggen vendt mot fru Inga.)

SMEDGUTTEN

(tar fat paa en anden skuffe).

Hu er nok oppe, hu. (Han trækker den ut).

DR. GAR.

Var den oppe?

SMEDGUTTEN

(som begynder paa en tredje skuffe).

Ja.

DR. GAR

(vender sig om mot sin kone).

En skuffe var oppe, Inga.

FRU INGA

(forvirret).

Jasaa! . . . Var den oppe!

DR. GAR.

(ser paa hende.)

Før jeg gik, trak du i alle skufferne. Og da var de laast.

FRU INGA.

Ja, jeg fandt nøkkelen, da du var gaat, Ove.

DR. GAR

(stivner der han staar. — Om litt sier han til smedgutten — tørt, haardt).

Det er vel. Det er godt. — Hører De!

SMEDGUTTEN.

Der er ei skuffe igjen endnaa.

DR. GAR

(som før).

Jeg har ikke mere bruk for Dem. (Tar en krone op av sin pengepung.) Værs'go! — Nei behold det.

SMEDGUTTEN.

Tak. (Gaar.)

DR. GAR

(bevæger sig langsomt og som det synes rolig bort til arbeidsbordet).

FRU INGA

(samtidig ivrig).

Derborte ved døren var det, jeg fandt nøkkelen, Ove.

DR. GAR

(ser ikke paa hende, svarer automatisk).

Javel.

FRU INGA.

I glæden og iveren prøvde jeg den i en av skufferne. Og den skuffen maa jeg ha glemt at laase.

DR. GAR

(som før).

Javel.

FRU INGA.

Saa blev jeg saa ræd for, at du skulde mistænke mig for at ha hat nøkkelen hele tiden.

DR. GAR

(som før).

Javel. (Sætter sig i sin arbejdsstol.)

FRU INGA.

Ja, for du er blit saa mistænksom i disse dagene, Ove.

DR. GAR.

Javel.

FRU INGA.

Du mistænkte mig, før du gik. Du trodde vist, jeg var blit ræd, da du sa, at en eneste linje i brevene kunde gi stof til en samtale om mit liv . . . Og saa la jeg nøkkelen tilbage der jeg fandt den.

DR. GAR

(vender sig langsomt bort fra hende, støtter albuen paa arbejdsbordet og dækker ansigtet med en haand).

FRU INGA

(samtidig).

Tror du mig ikke? — Da har du ikke hørt paa mig, Ove. — — Du tror da ikke, jeg har aapnet skufferne for at stikke noget av veien! — Men dette er da vanvittig!

(Hun ser sig raadvild omkring.) Om jeg bare hadde et menneske til at hjelpe mig!

(Til dr. Gar) Selv om min stilling var saa slet, som det var mulig at bli, tror du, jeg orket at staa her og holde fast paa løgnen.

Du tror, jeg er for feig til at klæ mig aandelig nøken for dig. — Jeg var det, Ove. — Men jeg er det ikke længer.

(Fuld av ømhet og smerte.) Ove, at du kan tvile paa mig efter alt det, vi har hat sammen idag!

(Ser i retning av skapet.)

Ingen djævel kunde finde paa et saa ondartet tilfælde som dette med skapet. — Og det skulde ramme mig nu . . . idag.

(Ser ind i forstaaelsen.)

Nei, det var ikke noget tilfælde. Ikke mere et tilfælde end alt det andet, som har ramt mig i livet. Det var altsammen bestemt

slik. — Der er ikke noget tilfældig til. — Derfor har jeg heller ingen magt over mit liv!

(Halvhøit.) Jeg var dømt, før jeg kom ind i dette hus, — du ogsaa, Ove, — du ogsaa.

DR. GAR

(vender sig langsomt om og ser paa hende).

FRU INGA

(paa knæ nær ham).

Se paa mig, Ove. — Se mig ind i øinene. — Krydsforhør mig. Du vil ikke faa høre, at jeg motsir mig. — Jeg skal ti ganger vise dig fra først til sidst, hvordan det gik til. Jeg var saa ræd din mistanke. — Tror du mig?

DR. GAR

(ser endnu en stund ind i hendes øine, nikker, rækker en haand ut imot hende, sier stilt, træt). Jeg tror dig. — Tilgi mig.

FRU INGA

(ser bort fra ham i smerte, tar ikke haanden).

DR. GAR.

Jeg tror dig. — Det hører du jo, Inga.

FRU INGA.

Idag tror du mig. Idag. Nu. — Men imorgen. — Aa, Ove, Ove. (Hun lægger hænderne mot ansigtet. Han gaar bort og reiser hende op og tar hende ind til sig.)

FJERDE AKT.

Denne akt gaar for sig tre maaneder efter tredje. Paa hei fjeldet. I de første dagene av august. Og i en noget rummelig stue med tømmervægger.

Døren midt paa bakvæggen staar helt aapen. Huset har ikke noget bislag. En gaar like ind fra græsvolden. Paa begge sider av døren vindu med et smalt gardin, som gaar tversover vinduet i øverste kant. Foran høire vindu et bord og nogen stoler. Mellem venstre vindu og døren en knag-række med noget yttertøi paa, blandt andet en damehat og en herrehat, et let tørklæ, en let frak og en damekappe med hætte.

Paa venstre væg — øverst oppe — dør til soverummet. Nederst dør til kjøkkenet. Mellem de to døre en peis. Paa høire væg nederst dør til dr. Gars arbeidsrum. Et bord paa samme side, men langt fremme paa gulvet. Her ligger skrivesaker. Her pleier fru Inga sitte og skrive av for sin mand.

Utenfor hytten er der et vildt og solbeskinnet høifjeldslandskap, -- uten at vi har noget panorama gjennom vinduene og den aapne dør.

Det er eftermiddag. — Gjertrud syr ved høire vindu. — Da kommer en fotgjænger med en let skrøppe paa ryggen og stok i haand fra venstre. Han gaar rolig langs huset og stanser et øieblik foran døren, før han trær ind. Det er en mand paa omkring de femti, tarvelig, men anstændig klædt. Ansigtet har aandelig skjønhet, men synes at være ældet før tiden.

FOTGJÆNGEREN.

Goddag.

GJERTRUD

(reiser sig og hilser).

Goddag.

FOTGJÆNGEREN.

Undskyld, De kan ikke si, om jeg er paa ret vei til Stordals høifjeldshotel?

GJERTRUD.

Jo, det er De. — Bare følg stien, saa kommer De ind paa en vei. — Det er let at naa frem til hotellet herfra, naar en ikke kommer ind paa gale stier.

FOTGJÆNGEREN.

Hvor lang tid behøver jeg omtrent?

GJERTRUD.

Aa . . . det tar en femten minutter dit op. — Men en ser ikke hotellet fra denne kanten, før en er like ind paa det.

FOTGJÆNGEREN.

Vet De, om det er fuldt deroppe?

GJERTRUD.

Det var ikke fuldt for et par dage siden, da jeg var der.

Men vil De ikke sitte ned og hvile litt, før De tar fat paa bakkerne . . . — Her er en stol. — Værsgo'!

FOTGJÆNGEREN.

Tak. (sætter sig.) Jeg er blit sliten.

GJERTRUD.

Vil De ikke ta skræppen av?

FOTGJÆNGEREN.

Nei, der er ikke stort i den længer.

Jeg har gaat over fjeldet idag. Og gik vild et par timer.

GJERTRUD.

Huf da! — Ja her er saa vildt, at jeg skjønner ikke no'n orker at bo her, — naar en ikke er nødt til det da.

(Hun syr igjen.)

FOTGJÆNGEREN

Det synes De.

GJERTRUD.

Om sommeren gaar her nok an.

FOTGJÆNGEREN.

Ja, høifjeld og solsommer og frie tanker og lyse sind . . . det passer godt sammen.

GJERTRUD

(tænker sig om).

Ja . . . ja, det er nok slik. — Men tungsindte folk blir nok endda mere sturen heroppe, tror jeg. — Og saa blir de svært faamælte.

FOTGJÆNGEREN.

Kan ikke høifjeldet hjelpe et tungt sind, saa kan vist ikke naturen hjelpe det; for høifjeldet blaaser de lette sorger bort, men gir de dype selve evighetens tyngde. — — Høifjeldet gir ikke glemsel for andet end det, som fortjener at glemmes.

(Stilhet.)

GJERTRUD.

Saa De Stordalsstupet?

FOTGJÆNGEREN.

Jeg stod netop og beundret det, før jeg gik ind her.

GJERTRUD.

De beundrer det. — Huf!

FOTGJÆNGEREN

(smiler).

To, tre tusen fot ret ned. — Jeg skulde nok ha lyst til at komme helt ut paa det. — Kjendte jeg stien dit ut, saa gik jeg straks.

GJERTRUD.

Jeg har nok ikke stunder til at følge Dem de minuttene nu.

FOTGJÆNGEREN.

Slikt var ikke i min tanke.

GJERTRUD.

Men hvis De kunde vente en liten stund...

FOTGJÆNGEREN.

Nei tak.

GJERTRUD.

Folk nede i dalen fortæller saa mye underlig, som er hændt derborte.

FOTGJÆNGEREN.

Omkring det merkelige hænder der gjerne et eller andet merkelig.

GJERTRUD.

Ja, det er vist slik. — Folk, som har faldt utfor, kommer aldrig for en dag, sies det.

FOTGJÆNGEREN.

Da har man vel ikke lett grundig nok.

GJERTRUD.

Der er da vand paa bunden. — Jeg tør ikke gaa nærmere end paa hundre skridt jeg.

FOTGJÆNGEREN.

Hvem eier dette huset?

GJERTRUD.

Hotellet. — Men doktor Gar har leiet det for hele sommeren.

FOTGJÆNGEREN.

Doktor Gar? — Hm. — Jeg kjender hans frue.

GJERTRUD.

Hun ligger nok og hviler. — Og doktern sitter og arbeider, saa jeg tør nok ikke . .

FOTGJÆNGEREN.

Nei nei, forstyr ingen for min skyld!

Saa det er ikke fuldt paa hotellet. Da blir der vel en plads til mig ogsaa.

(Reiser sig.)

GJERTRUD.

Det gjør det nok. — Der kom forresten no'en nye gjester igaar. Gamle fru Gar, dokterns mor, blandt andre.

FOTGJÆNGEREN.

Saa.

GJERTRUD.

Hun kommer nok hit paa besøk i eftermiddag. — Doktern selv skal hente hende.

FOTGJÆNGEREN.

Saa. — Adjø. — God sommer paa fjeldet.

(Gaar ut og svinger til høire.)

GJERTRUD

(følger efter ham ut i døren).

Hold fast paa denne stien! Sving ikke ind paa stiene tilhøire eller venstre; for da gaar De vild!

FOTGJÆNGEREN

(utenfor).

Jeg skal nok passe mig.

GJERTRUD.

Hvad var det for en raring, tro!

(Hun sætter sig ved vinduet og syr igjen.)

FRU INGA

(kommer om en liten stund fra soverummet og gaar langsomt over til bordet med skrivesakene. Der er kommet noget lukket, næsten haardt over ansigtet. — Hun sler til Gjertrud uten at se paa hende). Jeg vil fortsætte skrivningen, Gjertrud. Hvis ikke alt er i orden i kjøkkenet, saa gjør Dem færdig der.

GJERTRUD.

Ja. (Hun gaar ut i kjøkkenet, men paa veien ser hun over til fru Inga. I blikket er spørsmåal og uro og litt bekymring.)

FRU INGA

(har sat sig. Hun tar pennen for at skrive, men falder i tanker).

DR. GAR

(kommer fra sit arbeidsrum).

Jeg faar nok opover til hotellet og hente mor.

FRU INGA.

Ja, det li'r langt ut paa eftermiddagen nu, ser jeg.

DR. GAR

(driver bortover gulvet).

Jeg synes, det maatte være nok for mor, at jeg besøkte hende oppe paa hotellet.

Hun vil se, hvordan vi har indrettet os her i fjeldstuen, skriver hun.

FRU INGA

(uten at vende sig om mot ham).

Hun vil kjende luften i stuen, — se os to sammen.

DR. GAR.

Naar du aldrig vil gaa til hende saa . . .
(stanser).

FRU INGA.

Hun vil undersøke, om vi trives paa fjeldet.

DR. GAR

Jeg tror, du trives mindre godt, jo længer vi er her.

FRU INGA

(tier).

DR. GAR.

Hvad? — Du var den, som ivret mest for at komme tilfjelds.

FRU INGA.

Ja, — i de fire sidste dagene før reisen.

DR. GAR.

I de fire sidste dagene bare?

FRU INGA.

Især da.

DR. GAR.

Hvorfor det?

FRU INGA

(venter et øieblik).

Det har jeg ingen videre lyst til at fortælle.

DR. GAR.

Hvorfor ikke det?

FRU INGA.

Fører ikke til noget, Ove.

DR. GAR.

Du kan jo fortælle det allikevel, Inga.

FRU INGA

(har endnu ikke vendt sig om mot ham, gjør det ikke nu heller).

Kort tid før vi skulde reise, gik vi sammen paa gaten. Saa hilste en herre paa os, en, du bare kjendte av omtale... en dum laps og levemand. Jeg gidder ikke nævne navnet. — Jeg saa, hvor det straks begyndte at arbeide i dig; for du hadde ikke visst, at jeg kjendte ham. Du sa ingen ting da. Men fjerde dagen før reisen kom du med nogen listige spørsmaal... Hvor de saaret mig. — La os bare se til at komme avsted, tænkte jeg. Paa fjeldet blir vi alene.

DR. GAR.

Kjære ven, den slags skinsyke har jeg

da hat bestandig, siden du blev min. — Den er da bare til at le av.

FRU INGA.

Jeg lo av den før, jeg ogsaa. Men nu kan jeg ikke længer.

DR. GAR.

Det syntes jeg, du burde kunne, Inga.

FRU INGA.

Nei, — for nu betyr skinsyken noget helt andet end før.

DR. GAR.

Saa.

FRU INGA.

Før betydde den ikke mistanker. Men det gjør den nu.

DR. GAR.

For dig, Inga. Men ikke for mig.

FRU INGA.

Det vet du vist ikke noget sikkert om selv. En tar saa let feil av sig selv.

(Bævende.) Hvis du trodde mig dypt, Ove, da var det din mindste kunst at overbevise mig om det.

(Dr. Gar driver omkring og er taus. Fru Inga sitter og ser frem for sig. Hun har endnu ikke vendt sig om mot ham.)

DR. GAR

(driver endelig bort til bordet, bøier sig over hende og ser ned paa arbeidet).

Du er færdig med et hefte, ser jeg.

FRU INGA.

Ja.

DR. GAR

(tar det heftet, som er skrevet fuldt, og sætter sig like overfor hende ved bordet).

Det er klart... letlæst

FRU INGA.

Men stygt.

DR. GAR

(blader i heftet).

Der er slik ømhet over dine kraaketær.

— — Du er flink. (Lægger heftet fra sig.)

FRU INGA.

Flink! — Som avskriver! — Er det ogsaa

noget! — Hadde jeg endda skrevet originalen!
Men da hadde jeg vel været mere end flink.

DR. GAR

(mørkt).

Det er ikke saa sikkert. — Jeg tviler
mangen gang paa, om jeg er mere end flink.

FRU INGA.

Det er nok i den senere tid, det.

DR. GAR.

Aa . . . baade før og nu.

FRU INGA.

Jeg har merket det, Ove. — Du er ikke
saa tillidsfuld, som da jeg lærte dig at kjende.

DR. GAR.

Jeg er blit et aar ældre. Jeg vet mere
nu. Ikke mindst om mig selv.

FRU INGA.

Og ikke mindst om mig.

DR. GAR

(tier).

FRU INGA.

Jeg drog ind i dit liv. Og din tillid til livet drog ut.

DR. GAR

(lægger en arm over bordet og bort til hende. Stemmen er fuld og rik som hjertet).

Si, at det bare var i bitterhet, du snakket iforgaars kveld. — Du sa, at det var en trøst for dig, at ikke barnet kom, vort barn, mit barn, Inga. — Si, du mente det ikke! Du mener det ikke nu ialfald.

FRU INGA

(sier med bare halvt undertrykt fortvilelse, men uten taarer).

Jo, jeg mener det, mener det bestandig, dag og nat . . . mener det helt til den timen, jeg er sikker paa, du ikke huser en mistanke mot mig.

DR. GAR

(med behersket styrke).

Jeg har ingen mistanker til dig nu.

(Dr. Gar reiser sig og driver op til vinduet og blir staaende og se ut. Det er længe stilt. Hun arbeider ikke.

Endelig vender han om og kommer nærmere hende.)

FRU INGA

(mildt, men uten at vende sig om).

Tror du, vi forsvinder, naar vi dør, Ove?

DR. GAR

(tier en stund).

Du er svær til at spørre.

(Han gir en stolryg et let slag.) Engang trodde man, at et slikt stykke træ forsvandt, naar det brændte op. Nu vet vi, det er ikke saa. Ikke et atom forsvinder. Hvorfor skulde saa min sjæl forsvinde? . . . min tanke?

FRU INGA.

Altsaa ingen ting forsvinder?

DR. GAR.

Jeg maa gaa ut fra, at det er saa.

FRU INGA.

Du er altsaa ikke sikker.

DR. GAR.

Helt sikker? — Nei.

FRU INGA.

Jeg er sikker. — Ikke noget forsvinder.

DR. GAR
(med varme).

Det er godt, Inga.

(Stilhet.)

Ja, jeg maa nok avsted, jeg.

(Han gaar raskt op mot utgangsdøren, vender sig paa dørstokken, kommer et par skridt nærmere.)

Hvem var det, som var her? — Jeg hørte en mandsstemme.

FRU INGA.

Jasaa. — Det vet jeg ikke noget om.

DR. GAR.

Hørte du ikke den?

FRU INGA.

Nei. — Jeg laa inde og hvilte. Og saa sovnet jeg.

DR. GAR.

Jeg syntes, jeg hørte di n stemme ogsaa.

FRU INGA.

Da hørte du feil.

DR. GAR

(tier et øieblik).

Besyderlig. — Saa var det Gjertrud og den fremmede, som hadde en lang passiar.

(Gaar nu langsomt og i tanker ut og svinger til høire langs huset.)

FRU INGA

(dypper pennen for at skrive, men det blir ikke noget av).

GJERTRUD

(kommer ind).

Nu er jeg færdig i kjøkkenet.

FRU INGA.

Vil De saa ordne litt herinde, til min svigermor kommer.

GJERTRUD.

Ja.

FRU INGA.

Gaa siden ut og pluk blomster og sæt dem i vand.

GJERTRUD.

Hvis jeg bare gjør det pent nok saa.

FRU INGA.

(uten at se paa hende).

De vet, De gjør saant saa vakkert.

(Gjertrud plukker sømmen sammen og ordner. Fru Inga dyp-
per pennen for at skrive; men tankerne stiller sig i veien. — Man
ser, at fotgjængerer kommer frem bak fjeldknauser i bakgrunden
og nærmer sig huset. Han trær stilt bort til døren.)

FOTGJÆNGEREN.

Goddag.

FRU INGA

(reiser sig).

Goddag.

FOTGJÆNGEREN.

Undskyld, men jeg gik vild allikevel.

FRU INGA

(kjender ham igjen).

Goddag, herr kandidat. — Værs'god, kom
ind.

FOTGJÆNGEREN.

Goddag, frøk. . . . frue.

(De ryster hjertelig hverandres haand).

De arbeidet saa jeg. Og nu forstyrer jeg.

FRU INGA.

Gjør ingen ting. Jeg har god tid her paa
fjeldet.

FOTGJÆNGEREN.

Nu er det længe siden sidst.

FRU INGA.

Fire, fem aar.

FOTGJÆNGEREN.

Ja, da var det ogsaa høit og frit omkring os, frue — om ikke saa høit og frit som her.

FRU INGA.

De tænker paa stuen Deres.

FOTGJÆNGEREN.

Mit takkammer . . . sjette etage.

FRU INGA.

Med byen og fjorden utenfor. Og øene og skibene.

Vil De ikke sitte ned?

FOTGJÆNGEREN.

Nei tak, jeg maa videre.

FRU INGA.

Hvis det kan glæde Dem, saa har jeg ikke mistet noget av den fransken, De lærte mig.

FOTGJÆNGEREN.

Der er kanske kommet mere til av samme sprog?

FRU INGA.

Ja, — men desværre saa sørgelig litet allikevel. — Det er et savn.

FOTGJÆNGEREN.

Men et savn er altid noget, frue. Det er vore savn, vi lever av. Og dør av.

Her var nogen, som bad mig holde stien, — og ikke svinge hverken hit eller dit. Men stiene løper ind i hverandre og ut av hverandre her i livet. Og flere ser ut til at kunne være den ene rigtige. Og saa gaar en vild. Og finder hverken frem eller tilbake.

FRU INGA.

Men nu skal jeg følge Dem.

FOTGJÆNGEREN.

Tusen tak. — Ikke alle er saa heldig ,
som jeg . . . at faa hjælp.

FRU INGA.

Nei. — Somme er blit gaaende her og lete til de i mørke natten ravet ut for stupet.

FOTGJÆNGEREN.

De gjøs, frue.

FRU INGA.

Det er litt sent paa eftermiddagen. Og vi er begyndt paa august.

FOTGJÆNGEREN.

De er vel ikke ræd stupet ?

FRU INGA.

Nei. Ikke nu længer. — Jeg sitter der ofte. — En tænker saa langt, naar ingen ting stænger for synet. — Evigheten er hos mig.

Det vilde være en fordel for Dem at komme ut paa stupet. Fra et punkt derborte gaar der en eneste sti op til hotellet. Saa der kan De ikke fare vild.

FOTGJÆNGEREN.

Tusen tak, frue. — For mig i min alder er der noget tillokkende i dette: . . . ikke at kunne fare vild.

FRU INGA

(tar sin hat og et let tørklæ over skuldrene).

Ja, saa gaar vi straks.

FOTGJÆNGEREN.

Mange tak, frue. Saa kan vi faa snakket litt om gamle dage.

FRU INGA.

Det kan vi.

(De gaar ut bakerste dør og gaar videre mot bakgrunden og kommer bort mellem fjeldknausene.)

GJERTRUD

(staar i døren og ser efter dem).

Jeg undres paa, hvad han heter for no' jeg! (Vender ansigtet mot høire.) Nei, saa sandelig kommer ikke gamlefruen og doktern alt naa. — Han maa ha møtt hende paa veien opover. — Og jeg, som ikke har plukket blomstene endnaa!

(Iler tilvenstre langs huset.)

(Fru Ellyn kommer fra høire. Dr. Gar støtter hende paa den ene siden. En bondegjente i nationaldragt paa den andre. Gjenten stanser i døren, neier og sier adjø. De andre takker hende for hjelpen. Gjenten gaar bort til høire.)

DR. GAR

Du har nok været rigtig utaalmodig, du mor, som ikke kunde vente, til jeg hentet dig paa hotellet.

(Fører hende til sæte.)

Hvil dig nu godt ut efter turen.

FRU ELLYN

(ser sig om i stuen).

Jeg har længtet saa efter dere.
Hvor er Inga?

DR. GAR.

Hun sat herinde og skrev av for mig, da jeg gik. — Hun har kanske gaat en tur.

FRU ELLYN

(dæmpet, fortrolig øm).

Hvordan har du det saa, Ove, gutten min? Hvordan har du det — inderst inde?

DR. GAR

(bier en stund, ser ikke paa hende).

Jeg arbejder.

FRU ELLYN

(tier ogsaa en stund).

Det var ikke noget svar. Men det var fortjent.

DR. GAR.

Var det haardt av mig, mor?

FRU ELLYN.

Nei. — Jeg grep efter din dypeste fortrolighet. Og den har en mor ikke længer ret til at gripe efter, naar sønnen har faat en hustru. Men slikt er saa vanskelig at huske for en mor. Hun bør helst ikke direkte spørre: — Er du lykkelig? Eller: hvorfor er du ikke lykkelig? — Hun tør ikke gjøre indhug, før han ber hende om at gjøre det, — før han sier: hjælp mig, hjælp os.

DR. GAR.

Mor, jeg kommer kanskje en dag til dig og aapner for det, du nu tænker paa. — Indtil da: — gjør dig ingen bekymring for mig. — Jeg arbeider meget. Det passer mig; for jeg liker ikke længer at være fri.

FRU ELLYN.

Det var engang du ønsket dig en kæmpehelbred og en kæmpeformue for bare at kunne erhverve og nyte; for verden var saa altfor rik.

DR. GAR

(uten at se paa hende).

En sier saa meget, mor.

FRU ELLYN

(tier og ser paa ham).

DR. GAR

(flytter sig litt nærmere hende).

Si mig, mor, har det aldrig faldt dig ind, at der kunde være et og andet at utsætte paa den maaten, jeg . . . jeg „erobret“ Inga paa?

FRU ELLYN.

Maaten du fik hende paa? — Nei.

Hun elsket ikke sin forlovede og var ulykkelig i forholdet. Da maatte det være tillatt at bryte.

DR. GAR.

Hende kan der vist ikke bebreides noget.
Det er mig selv, jeg tænker paa nu.

FRU ELLYN.

Hvad er det da, du bebreider dig i din
fremgangsmaate?

DR. GAR.

Han var borte. Han kunde ikke for-
svare sig og sit.

FRU ELLYN.

Hun valgte dig, naar hun fik vælge frit.

DR. GAR.

Jeg taler fremdeles bare om mig selv.
Jeg regnet med, at han var borte. Han
utsatte reisen til sine forældre av kjærlighet
til hende. Og jeg ventet utaalmodig paa
reisen for at skille ham av med det dyreste
han hadde.

FRU ELLYN.

Du gaar da ikke og grubler over slikt
noget her paa fjeldet?

DR. GAR.

Gruble gjør jeg ikke. Men dette har faldt mig ind. Og synes du ikke, dette er rigtig tænkt, mor?

FRU ELLYN.

Jeg synes, dette er sykt.

DR. GAR.

Det forundrer mig. — Før i tiden vilde du git mig ret, saa strengt som du og far har tænkt og handlet i forholdet til andre.

FRU ELLYN.

Slik som du ræsonnerer vilde jeg ogsaa gjort — før jeg tok min beslutning. Og kanske var da min beslutning blit en anden, end din blev.

Men hvis jeg hadde handlet som du gjorde, da vilde jeg si til den krænkede part: tilgi mig . . . jeg kunde ikke handle anderledes . . . la det være rigtig eller galt. — Ja, slik tænker et sundt menneske, Ove. Og han grubler ikke længer.

DR. GAR.

Langt tilbake i tiden da sa en mand til den mand, hvis kvinde han maatte ha: „Forsvar dig“. Og saa drog de begge sverdet.

FRU ELLYN.

Gudskelov, at det ikke længer er saa. — Kvinden avgjør striden, idet hun vælger.

DR. GAR.

Det var jeg, som valgte for hende, mor.

FRU ELLYN.

Det gjorde du, fordi du trodde, det var til hendes og dit bedste.

DR. GAR.

Ja, men spørsmålet er nu, om det var til hendes og mit bedste?

FRU ELLYN.

Hvad er det du sier!

DR. GAR.

Kjære mor, du har jo for maaneder siden

forstaat, at der var noget i veien mellem Inga og mig.

FRU ELLYN.

Men du har ikke villet betro dig til mig.

DR. GAR.

Naar jeg ikke kan gjøre hende lykkelig, kan jeg da si, at jeg handlet forsvarlig, da jeg valgte for hende?

FRU ELLYN.

Du handlet efter bedste skjøn.

DR. GAR.

Hun vilde kanske, trods alt, faldt til ro i forholdet til ham.

FRU ELLYN.

Men det forhold var jo ulykkelig.

DR. GAR.

Men hvem kan si, at det vilde blit ved at være det.

FRU ELLYN

(reiser sig i angst).

Kjæreste Ove, du tror altsaa ikke mer paa lykken for dig og Inga! — Ove! naar du har sagt saa meget, saa skal du si mig, hvad ulykken stikker i.

Efter det, du har betrodd mig, vil det være grusomt at tie med resten! —

Hvad er det, gutten min?

DR. GAR

(stilt).

Jeg kan ikke overbevise hende om, at jeg tror hende tror hende dypt, skjønner du.

FRU ELLYN.

Det er det altsaa.

Si mig det hele, gutten min. — (Halvhøit.)

Du mistænker hende altsaa virkelig, Ove?

(Hun sætter sig ned igjen.)

DR. GAR.

Jeg sier til mig selv mangen morgen: — „Du tror hende.“ Og det gjør jeg ogsaa. Men inden kvelden kommer, har jeg

kanske følt det lille støt, som er mistanken, tvilen.

FRU ELLYN.

Har du følt det idag ogsaa?

DR. GAR.

Idag ogsaa — ja.

Tidligere i sommer da det var lyst hele natten, da vaagnet jeg undertiden, og da laa hun og saa paa mig. Øinene var bare forundring og bedrøvelse. Da var jeg sikker paa, at hun hadde hørt alt inde i mig, mens jeg sov... at det var derfor, hun var forundret og bedrøvet.

Somme ganger føler jeg i hendes nærvær, at hun vet mere om mig, end jeg selv gjør.

(Det blir stilt et par øieblik.)

FRU ELLYN.

Anklager hun dig?

DR. GAR.

Ikke ofte. Hun gaar stilt med det. Men striden har utviklet trodsen og stoltheten og bitterheten hos hende.

FRU ELLYN.

Men tror du da virkelig, der er ting i hendes liv, som hun ængstelig skjuler for dig?

DR. GAR

(venter et par øieblik med svaret).

Der maa vel være et eller andet inde i mig, som tror slikt noget. — Hvorfor skulde mistanken ellers melde sig, straks der er anledning?

— Jeg kan ikke svare anderledes, mor!

FRU ELLYN.

Kjæreste Ove, tror du ikke, jeg føler smerten i et slikt svar.

DR. GAR.

Naar jeg tror hende, gror der hundrede haab i mig . . . da skal vi en dag seire begge to over mistankerne og mismodet.

Men naar jeg tviler, da roper en røst langt inde i mig som inde fra en mørk skog: „Det tar aldrig slut . . .“ det tar aldrig slut.“

FRU ELLYN

(gaar bort til ham. Hun kjærtegner ham).

Kjæreste Ove, hjælpen kan naa frem, hvor langt borte den end er. — Hun er endnu ung. Og din kjærlighet dyp.

DR. GAR

(reiser sig bestemt).

Mor, tal ikke mer til mig om dette i fremtiden. — Ikke før jeg selv ber dig.

FRU ELLYN.

Som du vil, gutten min.

DR. GAR.

Indtil videre maa jeg være alene om det.

(Han opdager fru Inga, som kommer frem mellem fjeldknause i bakgrunden.)

Inga er snart her, ser jeg. — Jeg maa ikke træffe hende nu. Jeg maa bli helt rolig først. Ellers forstaar hun, hvad som er hændt mellem os to.

(Han nikker til moren og gaar ind i arbejdsrummet. — Fru Inga kommer rolig ind. Hun hilser stumt paa fru Ellyn paa afstand. Da gaar fru Ellyn imot hende med fremstrakt haand. Fru Inga tar imot den.)

FRU ELLYN.

Goddag, Inga.

FRU INGA.

Goddag.

FRU ELLYN.

Jeg kommer til dig, naar ikke du vil komme til mig. Denne gang gjælder mit besøk like saa meget dig som ham. — Inga, jeg maa jo ville dit vel, saasandt jeg vil Oves.

Men jeg maa sætte mig. (Hun gjør som hun sier.)
Vil ikke du ogsaa?

FRU INGA

(stilt).

Nei tak.

FRU ELLYN

(tier et par øieblik, sier dæmpet).

Kjære Inga, jeg har forstaat helt siden i vaar, at Ove og du ikke har det godt. — (Næsten ydmyg.) Om du for Oves skyld vilde tillate mig at hjelpe dere?

FRU INGA

(ryster langsomt paa hodet, sier uten indre bevægelse, stilt og avgjort) Vi kan ikke hjælpes . . .

FRU ELLYN.

Aa, Inga, om vort forhold nu var et helt andet!

FRU INGA

(som før).

Vi kan ikke hjælpes.

FRU ELLYN.

En tredjemand kan se anderledes paa det hele og øine utvei, hvor dere ingen ser.

FRU INGA.

Jeg vilde for længe siden ha reist langt væk. — Helst til et andet land . . . eller en anden verdensdel; men saa blev han sittende igjen og tvile paa mig. — Og det kunde jeg ikke taale.

FRU ELLYN.

Kom op paa hotellet til mig om dagene. Vi skal gaa turer sammen. Vi skal lære hverandre at kjende. Vi maa komme til at staa sammen.

FRU INGA.

Jeg takker dig for din gode vilje.

(Tier.)

FRU ELLYN.

Du vil ikke forsøke nogetsomhelst?

FRU INGA.

Hvis jeg bare hadde en gnist av haab. Men det har jeg ikke.

Jeg ber ham ikke om noget mere; for jeg vet, han kan ikke gi mig det eneste, jeg behøver nu.

Om han en morgen vaagnet og sa, han ikke elsket mig længer, — det vilde være en byrde, som faldt av mig. Kanske kunde jeg da finde taarerne igjen. Sorgen kunde kanske da bli noget, jeg fik hvile ut i. — Der vilde kanske gnistre av et haab for os et eller andet sted.

FRU ELLYN.

Hvad sier han saa, naar du klager din nød for ham, Inga?

FRU INGA.

Det gjør jeg ikke længer.

FRU ELLYN.

Men dengang du gjorde det?

FRU INGA

(tier et par øieblik uten at se paa hende).

En morgen for et par maaneder siden, da saa han mig i øinene og gav mig sit æresord: — der var ingen tvil paa mig igjen i ham. Det sa han, og mente han. — Men dagen efter oppe paa hotellet . . .

(I stor smerte)

Jeg ser det nu . . . jeg ser det: . . . naar livet vil slaa mennesker ned, da er de retsløse . . . vergeløse. Da kan ingen ting redde dem.

FRU ELLYN

(reiser sig i angst).

Inga!

FRU INGA.

Har de endnu et haab, da er det til den evige barmhjertighet . . . og til den retfærdighet, som begynder bortenfor graven.

FRU ELLYN

(gaar bort og slaar armene om hende).

Kjære Inga, jeg tror paa dig. — Og engang skal Ove ogsaa tro paa dig.

La mig faa komme ind i dit værelse. Dette har været saa meget. — Jeg maa hvile litt, inden jeg tar fat paa veien opover.

(Fru Ellyn og fru Inga gaar sammen ind i soverummet.)

GJERTRUD

(kommer ind, ser efter damerne, som lukker døren efter sig. Hun har en stor buket blomster, som hun lægger paa bordet under vinduet. Saa tar hun frem et par glas og vil gaa mot kjøkkenet med dem for at hente vand).

DR. GAR

(trær ind fra sit arbeidsrum. Han har et forseglet brev i haanden).

Gjertrud, hvor er damerne?

GJERTRUD.

I soveværelset.

DR. GAR.

Hør, si mig . . . (han nøler litt og ser ned paa brevet) hvad var det for en mand, De talte med her i stuen idag?

GJERTRUD.

Nei, han sa ikke navnet sit.

DR. GAR.

Naa.

GJERTRUD

Men fruén kjendte ham, lot det til. (Hun vil gaa mot kjøkkendøren).

DR. GAR.

Min kone?

GJERTRUD.

Ja. (Hun vil igjen gaa mot kjøkkenet).

DR. GAR.

Hun talte altsaa med ham?

GJERTRUD.

Ja da. (Hun gaar ut).

DR. GAR

(staar alene igjen. Hans tanker stræver en stund med dette, før han sier)

Det er ikke sandt! — Det maa være en misforstaaelse.

(Hans tanker slipper ikke denne sak.)

GJERTRUD

(kommer ind fra køkkenet med to glas fulde av vand).

DR. GAR

(sier, idet Gjertrud gaar forbi ham).

Saa De selv, at min kone talte med den fremmede mand?

GJERTRUD.

Ja da. En lang stund.

(Hun deler vandet over i et par kopper og sætter blomstene i glas og kopper rundt omkring i stuen. — Og saa stiler hun mot kjøkkendøren.)

DR. GAR

(med tilkjæmpet ro).

Var det herinde de talte sammen?

GJERTRUD.

Ja. (Hun gaar ut i køkkenet).

DR. GAR

Det tar aldrig slut . . . det tar aldrig slut.

(Efter en lang stilhet.) Hvorfor . . . hvorfor maatte hun lyve saa dristig?

FRU INGA

(kommer fra soverummet. Hun er blek og lukker døren stilt efter sig).

Din mor hviler litt, før hun begynder turen opover.

DR. GAR.

Saa. — (Stemmen er usikker av bare forsigtighet og kamp mot bevægelsen i brystet.)

Du Inga . . . det var den fremmede mand . . .

(Han tier.)

FRU INGA.

Ja. — (Hun ser forundret paa ham.) Hvad mener du?

DR. GAR.

Kjendte du ham?

FRU INGA.

Ja.

DR. GAR

(faar en litt haardere klang i stemmen).

Men hvordan skal jeg forklare mig . . .
Du sa, at du ikke hadde set ham.

FRU INGA.

Han var her to ganger. Anden gang talte jeg med ham.

DR. GAR.

Hvem var han — nei, det kan være det samme.

(Ømheten bryter igjennem.)

Tilgi mig, — hvis jeg har saaret dig.

FRU INGA

(stilt).

Det har jeg gjort, Ove — for længe siden og for bestandig. — Tilgi du ogsaa mig.

DR. GAR.

Hvad skal jeg tilgi dig?

FRU INGA.

At du er blit den du er.

Du vil nok faa det bedre engang.

DR. GAR.

Du er blek, ser jeg. — Du trængte vist at hvile.

FRU INGA.

Nu skal jeg snart faa hvile, Ove.

DR. GAR.

Ja, nu gaar mor og jeg. Saa blir her helt

stilt. (Nærmer sig doren til soverummet.) Mor sover vel ikke?

FRU INGA.

Nei.

DR. GAR.

(banker paa. — Der svares indenfra. Han gaar ind).

FRU INGA

(alene. — Hun ser utover det, som er tapt for hende og ham).

Kan ikke hjelpes... kan ikke hjelpes!
Han stod her fuld av mistanker og kval.
— Nu... nu stod han her!

Det skal ikke være anderledes. Det er bestemt, at det skal være slik. Hvorfor vet jeg ikke. Og vil aldrig faa vite det — her.

(Hun tar en kappe ned fra knagrækken. Det er en mørk ulden kappe med hette paa. Hun kaster den over sig og slaar hætten op over hodet og gaar langsomt uten at se sig tilbake ut av doren i bakgrunden og fortsætter ret frem og kommer bort mellem fjeldknausene.)

(Dr. Gar og fru Ellyn fra soverummet.)

FRU ELLYN.

Jeg kan allikevel ikke hvile, Ove.

DR. GAR.

Vi skal ta veien meget rolig, mor.

FRU ELLYN

(ser sig om).

Jeg vil si farvel til Inga.

DR. GAR.

Hun var her netop.

(Gjertrud kommer fra kjøkkenet.)

Vil De se om min kone er derinde,
Gjertrud? (Peker i retning av arbeidsrummet.)

GJERTRUD

(banker paa døren, aapner og ser ind).

Nei.

DR. GAR.

Se efter utenfor da! — Rop!

GJERTRUD.

Jeg skal gaa op paa stor-steinen. Der har
jeg utsigt. (Ut til venstre langs huset.)

DR. GAR.

Vi bør kanskje gaa, mor, det er sent paa
eftermiddagen.

FRU ELLYN

(med bøn i stemmen).

Aanei, la mig vente et minut eller to.

DR. GAR.

Jeg kunde hilse hende fra dig, tænkte jeg.

FRU ELLYN.

Jeg vilde gjerne kysse hende og se hende rigtig varmt i øinene.

DR. GAR

(ser paa hende og undres).

FRU ELLYN.

Ove, jeg maa si det: — jeg tror, du gjør hende uret.

DR. GAR

(smertelig).

Mor, det sier du nu, da jeg netop har saaret hende! — — Hun maa ha gjemt sig væk!

(Han iler ut i døren og ser sig om. Kommer ind igjen)

FRU ELLYN.

Hun har gaat meget igjennem i disse maaneder. — Sandelig! Hun har faat sandhetsmodet.

DR. GAR

(hos hvem smerten stiger).

Du elsker hende ikke. Og tror hende.
— Jeg elsker hende. Og mistænker hende.

FRU ELLYN.

(i et utbrud av angst).

Jeg er sikker paa, du gjør hende uret, Ove.

(Hun maa sætte sig.)

DR. GAR

(i nød).

Det har jeg sagt mig hundrede ganger og mistænkte hende allikevel! — I dette øieblik tror jeg hende. Jeg tror hende! — Naar hun kommer, vil jeg knæle for hende og holde din haand, mor, og sværge ved dig, at jeg tror hende som den første gang, jeg holdt hende i armene mine!

— At hun ikke kommer!

GJERTRUD

(vakler fra venstre langs huset bort til bakerste dør. Hun er blek og forstyrret).

FRU ELLYN.

Der er Gjertrud! — (Til hende). Naa kommer hun ikke?

GJERTRUD

(tier).

FRU ELLYN.

Hvordan er det, De ser ut, Gjertrud!

DR. GAR

(ser paa piken).

Hvor? . . . hvor er min kone?

GJERTRUD

(gisper)

Død . . . Hun faldt utfor . . . stupet.

DR. GAR OG FRU ELLYN.

Død? — (Fru Ellyn synker sammen i stolen).

DR. GAR

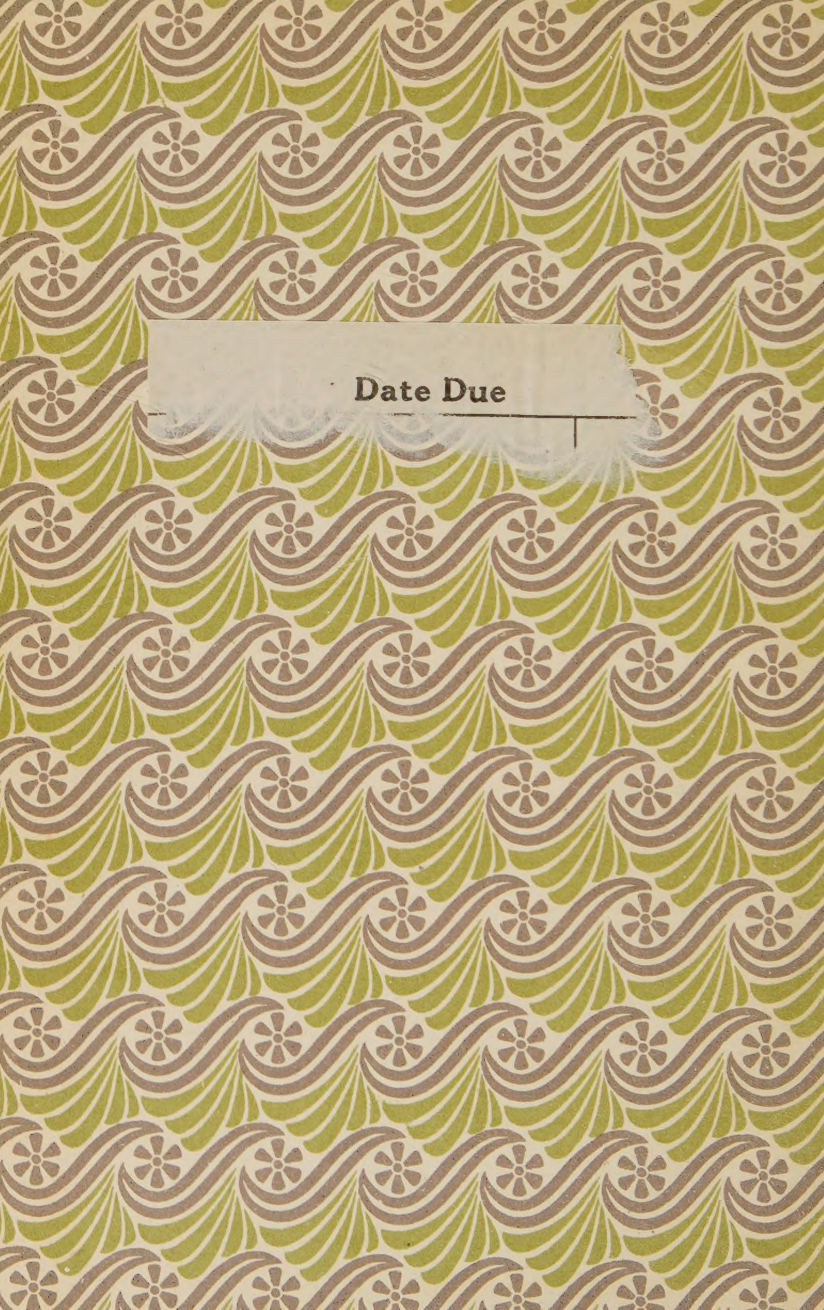
(staar et par øieblik maalløs, før han hvisker). Nei, nei, ikke død! — Ikke død!

(Iler ut og fortsætter mot bakgrunden. Han roper ut av dypeste nød):

Inga! — Inga!

(Efterat han er kommet bort mellem fjeldknausene, hører man han roper):

Inga! — Inga!

Date Due

PT8950
.E4I2

Egge
Idyllen.

gt

